

Berkwine powesezi ja dolno-luzhyske kerbyske wołodny.

Januwar.

Wołodnik pschichada kuzdy njabez a psachy pla roszdelowarow na zete leto 1 mk. S postom domoj 1,40 mk. — Skasasch jen bebe dejsch pla swojogo knesa farara, huzabnika abo agenta.

1913.

Si nowem letu.

Swojim pschijaschelam žyzy Wołodnik knowemu letu nowu dowern, nowu moz a nowe žognowanie!

Na nowe leto.

We Jezusowem imenu!

Do noweg leta žo.

Groni Amen ty saš k tomu,

Woschž swerny huzoko!

Kschet moz nam saš pschichylisch

A pschawu wernu how,

Do naschych žumigow stawisch

Tež dobrych wyschawow.

Sdyž w luboszi my twojej

Pschez twardo stojimy,

We tužyzy ny swojej

Sze nizog niebojimy,

Ty by naš huzognowal

S twojogo hync kschaj

A by nam pschigotowal,

Žož dobre bysch nam dej.

Ty zosch naš pschewožowasch,

Wote diša ku dišu paschž,

Wosch ja naš tež wojowasch

A nascho bčenie naschž. —

Žog banat, ten be snawaj

Na drose dohyscha;

S tym pojnaj be a wolaj:

„Dej, i Bogom dopředla!“

F. Rošja.

Kat zosch ty jo we nowem lešche žaržasch?

Žywy be kuzdy we swojom měsce, we swojej wšy, we swojom pomolašu we scžichej, swernei nabožnoszi, tak až te luže jo bobu zuju, tudy jo Boža wola nalog, Bože słowo ta droga, Božy duch ta moz, Bože žognowanie ten huzytč; žywischo be tak pod wozyma a pschi hutschobe waschogo humožnika,

a wy bužoscho bitwy bisch a dohysche dostasch ja kralejšto waschogo Boga. Gaž ten knes bebe i Galilajsteje mložiny jano dwanasčžo hutnikow huzwolijo, aby s nimi ten swet dohыл, gaž Wesley tam we Schottlanže huzwolajo: „Dajšcho me žabeschoch swernych kschescžijanow a ja zu Engelftu pschenowisch!“ — gaž Monod we Parisu pischo: „Jano jadnu gjarščž polnu štobodnych protestantow, a ja dozakam to nejwetsche ja naschu zertwju!“ take kschugi žyweje wody mušali be do nascheje drogeje woschžosščeje hulasch, gab kuzdy be domyšlil togo swetego slubeša: „Žož my ras pschibegali šmy, to wostašo niherne. My zomy swerne šnanki bysch naschogo Boga!“

Želo ja Šerbom.

Nasch humožnik groni na pschirownoszi, kat Bog ten knes želaschekow pyta do swojeje winize. Šteje pschirownoszi a i drugich božych słowow wemy, až ten gospodar, to jo Bog, kuzdego žloweka, kuzdy lud do žela pschistajisch žo, a až won ja kuzdego wošebue želo ma, tež ja tebe, tež ja tvoj lud, ja kerbysi lud. Šotare želo paš jo nam Šerbam pschikafane? Ty be hoglėdujšch; ty glėdasch do woschžownego kraja. Wele štatkow tam jo, do šgromadnego meša „nutschtownego mišionstwa“ hobsamkšonnych. Tam mamy i naschymi nimskimi werybratschami bobu želasch. Ty glėdasch do kerbyskich wošadow, kotarež šchal pschedewšchym nam pschiruzone šu. Šow mamy želasch ako nimste werybratschi we swojich wošadach želaju. Ty glėdasch na mišionstwo mjasu tatašami. Tež to jo we dobrych rukach. My dawamy bogasche k tomu štatku, my be wjašelimy, až tež kerbyske bratschi wenze mjasu tatašamy Bože słowo šapowedaju. Al: želo, kotarež rowno nam ako Šerbam jo pschiruzone, to lažy na drugem polu Božeje winize. Na kotrej? Šobrosch be tam, žož twoja rėž šchi wežo. Šerbyska rėž jo słowjašska. Duže, kotarež słowjašske rėžy powedaju, bydle južo w Niškej a Awštriskej a dalej pod žajšcho až do čhiščeje a japaščeje mrofi a wot btogow podpołnožnego moša až ku grichištim wodam.

Wot tych weličich kopizow słowjaškego ludu rasča nejšu wšchytne kschescžijaškeje wery. Pscheto na

Balkane jo iverle towshynt fłowjanow, kotarež něga wot Turkow podtkozowane do muhamediskeje wěry su pschstupili a do něta we nej wostali. Ale daschi tež te druge su po měnu fchěšcizjianske, ga weto jim fhwětlo Božego fłowa jo fashamónone psches zlowezne hufstawa, kotarež we pschawofławnej (to jo rufojskej) zerkwi rowno tak ako w katoliskej hufchej stoje ato fhwēte pišmo. Saměšcze by to nězo fchafšnego bylo, gabu my ewangeliske Ššerby, kotarež my pod fchcžitom ewangeliskego fejzora a krala fwojeje wěry žywe fmy, ja gromim, gabu my modlitwy a mozy a pešeje k tomu naložyli, aby mjašy drugimi Šlowjanami Bože fhwēte pišmo rozfchytali a jogo fłowo fapowēdali. Ale južo jo tež mjašy Ššlowjanami na dwa milliona, kotrež tež po měnu k wfchatorakim ewangeliskim zerkwjam fe žarže. Štymišamymi dejali my pschedemfchym bratfchojftwo ewangeliskeje wěry pytafch, aby my sefnali jich hobftojnošczi, jich mjašele a fcherpeše, jich huzbu a jich žělo. Wot togo zomy wpschiduzych Wošadnikach dalej powēdafaš.

Wele towshyntow pešeš nafbēra fe mjašy nami fužde lēto fa te wfchatorake potrebnofczi wentownego a nutfchfownego mišionfstwa. To jo dēte a dej tak woftafch. Ale potrebnofczi we Božem kralejftwu pschibēraju mozne a tejerownofczi we našom wofchznem kraju bogatftwa a dētehyfche pschibēra f mozu. Fuž ftajmy k tym starym dobrym a huzhtnym šberkam jadnu nowu, wošebnu k podšperańu ewangeliskich fłowjanfskich wošadow. Ššnaž fbužiju tofch te fłowa togo abo drugogo, aby f lubofcžu tu wēž hbmjškil a rozpominat. Take knēža fchēli dobroschivē fwojo mē redakziji Wošadnika snate zynišk, aby na dalej fe mogat nekati hubert a komitej feftupašch k spēchowańu tofch tych wotglēdańow.

Mojo drogowańe do Jerusalema.

(Farat Wenzle-Defchanski.)

VIII.

Dalejwēženie.

Jerusalem.

Nēželu psched namfchu we ewangeliskej humożnikowej zerkwi hoglēdachmy febe to mēsto, zož něga ras ten tempel stojafcho a israelski lud fe gromadu sejšē, fwojomu Bogu fe pomodlit. Kake fchwojeńe hulizuju nam to mēsto! Šow na gote Morija fchēšcho Šabraham fwojomu Bogu to lubfche, zož mējašcho, fwojogo fyna, hoprowofch. Šow bēchu něga te kła, kotarež Dabit tomu Žebusitateju Urafna wotkupi, aby tomu Knēšu tam hoftar natwaril a spalne a želowne hopry pschifašk. (2. Sam. 24, 25). Tudy fchēšcho Dabit tomu Knēšu božy dom, ten tempel, natwarifch, to bu pať jomu wot Boga psches profejta Nathana fašafane (2. Sam. 7.) Atle Salomo derbēšcho

Dabitowe wotglēdańe hufjafč, a jo togodla ned po jogo trona postupeńu Tyruftego krala pschofyl, aby ten jomu zejdrone dēwmo f Libanonfkich gorow a fchylowane želafchere fa tu templowu twať dať. 2. kral. 5 a 2. kron. 2 horduju nam hulizowane, až to dēwmo ned na Libanonfkich gorach hobželane a te twaťke katenifka hurubowane a hufchafšane a potom po moťu do Zapho, to jo do Zaffa, šporane buchū, wotzož potom psches nafgate, na wofach a na wijadlach do Jerusalema porane hordowafch mušachu. Šduž fe pomjšklijomy, až wot Zaffa do Jerusalema žedna droga nēžēšcho a zela ftrona wēfchy žel radne gorata jo, potom nēbužomy fe sewfchym žiwafch, gduž fašujomy, až 70 000 luži k dalejporańu tych twaťskich podomkow tēebne bēchv. Po hufchej 7-lēt dlujtem žele (1. kral. 6, 27 a 38) bēšcho templowa twať dopolnōna, kotarejež fchafšnosč a rēdnofč daloko a fchyroko chwalona bu a wot kotarejež tele ta kralowka fe Saba, ako ju wizefcho, pošnafcho: „Ša nēškom jo fchēla wērifch, až šama pschifška a fe fwojima wozyma fchytno wizeka šom. A lej, wono nēj mē poľožia wot tog fchogo grońona hordowata.“ (1. kral. 10, 7.) (Dalej pschizjo.)

Šchafe powēšczi f tych wošadow.

Š Defch na. Ša našchog noweg farata jo fjadnym głošom kŭ. farat Gotthold Šchibela f Wochos pla Bēlejewody hufwolony hordowat a jo na nēželu po fchchch kralach tudy na probu ptattowat. Bog hobraž Defchanařam a jich nowemu paštytoju fwojo bogate žognowańe.

Š Dē jz. Našch ņchulat kŭ. Dabo hu naš wēlgi pilne žēla a fe fe žifchimi a frosčzonymi wēlgi prozujō. Fuž Ioni jo spiwatfke towarfstwo a zerkwiny fhor šaložyl a lētoš tež turnatfke towarfstwo. Wjazor psched gwēšdku jo nam fe žifchimi rēdny wjazor nagotowat, zož žifchi spiwachu a pschednoški fgronachū. Šcho fe wēlgi dēte raži a fe fchym dēte spodobafcho. Žurla bēšcho f lužimi nabita. — Štedku juž na 30. nov. spiwafcho spiwatfke towarfstwo psched lužimi a pokafa, zo we jadnom lēfche nahufnuli šu. Knēfstwo bēšcho mlōdemu ņchulatōju fa jogo nēfmuzone žēlo 50 ml. k bogoju hobražiko. Bog pomogaj a žognuj dalej!

Nē ž n i z a.

Nedawno mējach fa chudu žonu list pišafch na duchtera. Pšchi tom nasta ta šada: „die überführung ihres sohnes in ihre klinik“ (šom fchytne fłowa maťe pišat, doľulž dejšch te fłowa jano fšyšchafch, niž wizefch). Tošch te nimfke fłowa možofch na žewēšchero rošmēfch, zož we šerbfkej rēzy fuždy ras hynazej fe hugromijo. Pošluchaj, tak: 1) duchtařka (ako mašch) jo pschidēženie fwojogo fyna do fwojogo klinifa pschifašafa, 2) fwojogo fyna do jeje (jadneje duchterki) klinifa, 3) fwojogo fyna do Wašchogo (duchtera, f kotarymž rowno

powiedam) klinika, 4) wona jo pschivezenie jrje (jadneje zony) hyna do hwojogo (teje duchterki) klinika pschifasaka, 5) jeje hyna do jrje (jadneje duchterki) klinika, 6) jrje hyna do Wejshogo klinika, 7) Waschogo hyna do jeje klinika, 8) duchterka jo to pschivezenie Waschogo hyna do hwojogo klinika pschifasaka, 9) to pschivezenie Waschogo hyna do Wejshogo klinika jo trebne. S.

Sworik, 24. 4. 1912 zech w Choschebusu pschi butrowych wifach mimo. Sckhschach, fak tam nekotare burste he rosg-ranachn. Faden wolafcho: „To ga nej' richtig; gaj ten geseh tak lantuju, ga jo to rechtkräftig.“ Zosch he smjafsch abo pfofatsch dla tatego wawrenia?

Snatezyńeńa.

Hupisane we Wobadniku dla Dołno-herbstlich hamoruznych hufchymawion nejafschw redny sachopenk. Schak nejbu he karnety a kapki hufcheci jedne pschipopskali, ale lapy, fchafnie hufchymawne a redne wesan, hu tšchi he pschi mio wotendali, jadna zyfto befa pfaschzowa a dwě atlaszowej, befa a bruna, f zankami (kolazkami) a mimo nich. Hufchymawka jo Marija Lenkojz, 63 let stara, glucho-wima a malo wizeza, f Turcja pla Bizna. Juz we jeje młodości jo hufchymawne pla jadneje fchularsteje zowki zabuhnowa a jo hibe we tom tatu kradocsz a kashnoscz swarbowala, az jo k pozivawiu. Wona hwoj kłeb hebe f tym dere saskuzhjo. Tez wesanie lapow rosniejo faz kumstafka. Togodla hu schytne tšchi lapy pla hufchymawion dere goriejete hordowrali a hu he jadna pschi drugej welgi fpodobali, fak az je musiej schytne tšchi kupik jo. Woni pfasche: ta befa pfaschzowa 16 mf., befa atlaszowa 15 mf. a ta bruna atlaszowa 14,50 mf. K tomu pschivadno na tu nejlepszchu a nejrednej hufchymawu, tu befa pfaschzowu, hufcheci to slubjone zekne myto (prämija) wot 10 mf., a 1 mf. sa pschipopskanie, ga nagromadu 56,50 mf. — Gdyz pnieje how budu, ga bužo he we Wobadniku wot hufchymawki tudy sa ne kwitowafsch.

We pschichodnem Wobadniku bužo nowe hupisane dla dalschych hufchymawion he wofjawifsch a pschopšym juz neto lubnych Dołno-herbstlich hufchymawion a zytarlow Wobadnika, zeifskich a zowczow, aby na to kradu sa zafsa pomarkowali.

F. R.

Nowe sakopowafste, nabožne spiwafste knigły wot fchulara F. Kocha w Turcji, f spirawiu a hiatowanu we tych tužnych a blędnych zafsch zloweznego žywienia, dawaju trofcht a huchlowenie we schěžlich schundach a mozuju tu dušchu na jeje blėdnu drogę. Dofstafsch pla knėšow fararow a fchularow a pla W. Schulza w Choschebusu na starych gjarzafskich wifach abo tez pla me we Turcji. Pfasche wesan 1,50 mf.

Wobadnik sapfaschili hu dalej na leto 1912: B. f D. 10,80 mf. — Prof. E. M. 1 mf. — H. W. f S. 1,80 mf. — F. N. f St. 1,50 mf. — na leto 1913: E. W. f R. 4 mf. — Prof. E. M. 1,40 mf. — Sch. f G. 4 mf.

Hugadanie fperwějšcheg Wobadnika jo: „dom.“ Pšcharwe hugadala jo Ana Hermanojz f Turcja, H. f. W. Kocha w Kėpnitu.

Gadanie.

Kak maju lubo
Schi stare a mlode,
Gdyz wenge hupjo
Sse fnebjana nam knėg;
Kak tuždy schi ilozh a schichčejt a glazj,
Welike, male maju schi razi,

Bez žrašt tez nejžwěschy ty by:
Sežerofsch golu a hufchyste brogi,
Na žywofche stoje hyni schi rogi
A f noža wen zarne spuchy schi du.

F. R.

Zerkwine powěszi.

a) S Plzanisteje wofjadu.

we novemberu a dejzembriu 1912.

Narozjone: hynk žefaschē Wostjoju a Raddatšchoju we Nowejšy; kufschak Burchardoju w Užu; kofaz Sonkoju we Turnowe; wwarz Grochoju a Urie Mehlojz we Pšchifuzze; žefaschē Schulzoju a Mariji Mehlojz w Turcji; — zowczko wjazkar Pejtazojz we Nowejšy; wjazkar Schulzoju; Piepkemu na humientku; rolnikar Chojnie a Lowišy Morlinkojz w Drenowe; žefaschē Nowatoju, hufchdnikar Guglateju a Fryfšchoju w Turnowe; wjazkar Budareju, kofaz Peshkojz w Pšchifuzze; kjarzmar Bentemu, wjazkar Schulzoju, žefaschē Zupanoju a Fridojz w Turcji, a wjazkar Rubemu w Drenowe he narozji nabogji hynk.

„A Marija zafcho: Moja duška pohufchjo togo knėja, a moj duch wjafeli he nad Bogom, mojim humožu tom. Dokulaž welike wėzy nabemnu žynit jo, lotaryž mozny jo, a lotaregož me hivete jo. A joga smilnoscz trajo wot jadnogo rodu k drugemu nad tymi, tenž he joga boje.“

Wėrowane: zekny Fryzo Niesomy f zekneju Anu Walztoju w Turcji; zekny Rito Hendrifschē f hudowu Mariju Hammermanku w Užu, hudojz Wilhelm Schulz f Uža f Kryfšijanu Schwellicz f Drenowa; Hanso Budarow f Borkow f Kryfšijanu Krawozjz f Turnowa; Wilhelm Grochow f Anu Dopenzojz f Pšchifuka.

Wgęzjo wjafole we nazeji, sežerpne we tužny; hobstawne we modlemu.“

Sanctete: 9/11. Ufa Wollenikowa rož. Griebojz w Turnowe, 75 let stara; 22/11. kjarzmarla Marta Matšchkowa rož. Neumannojz we Turnowe, 27 let stara; 26/11. Marija Zupanojz, manž. žowka tyfchar Martin J. w Turcji, 6 m. stara; 28/11. wjazkar, wachtar a tulat Wilsem Mjajki w Turcji, 52 let stary; 6/12. humentkar Friedrich Nieso w Turcji 77 let stary; 8/12. Marija Zupanojz w Turcji, 17 let stara; 11/12. wjazkar Mathes Domsch w Drenowe, 60 let stary; 16/12. humentkar Hans Stecklina w Turcji, 85 let stary; 17/12. hudowa Marija Retufow a rož. Kochanojz w Turnowe, 78 let stara; 21/12. pschekupowafka Ana Hanfškazowa rož. Albinojz f Dchose, samicka we Turnowe, 74 let stara; 23/12. humentkarla Marija Friedowa w Turcji, 66 let stara; 24/12. humentkar Mėtyn Głowka w Drenowe, 58 let stary; 28/12. humentkarla Marija Griebowla rož. Grifcl w Turnowe, 87 let stara.

„Ja net he pschepowdaju tom lubem Boguju,
Gaj dobru noz net daju tom, tenž me lube hu.
Ja hom we wėstěj wėre, az knierich me nejchlozi,
We Božem problem wėre ja hujdu f sbožnosci.“

Dalej žynim snate, az we lesche 1912 hu he narozjili 116 žifchi; wėrowanych hu 34 porow; samėli hu 74 wofobow; hofschawjone buchu 67.

Sa chude a chore we nafchěj wofaje hom nasgromazjil 47 mf.; wot tych pschizechu do 1) Turcja 19 mf., 2) do Drenowa 11 mf., 3) do Turnowa 10,75 mf., 4) do Uža 3 mf. a do Bizna 3,25 mf., hugotuju nagromadu 47 mf.

Hufschobny žel wam pilnym dawafam gromim we meiu tych, lotarychž hom we młogej žakofeci a teke ku godam rošwajeflich mogal. S tym hmy sa te žakofne a chore maly, ale redny sachopenk hugotowali. Bog daj, aby we pschichodnem lesche k tafej lubofnej wėzy smilnejšchu hufschobu a bogatšchu ruku mēli a fak hufschē wėzej nušnym pomozj mogli fak,

afo Bog ten knēs we swojej gnaže tele nam, zesto žiwie, napomogy jo. Christe, Bizaristi.

b) S Brasyńskeje wožady.

Narozili se hu Ssmogorowe Müllerojam 25/8. Wartušojam 24/9., Krabatojam 25/10., Perschojam 1/11. a we Safasni Uie Chorizojz 21/10. žowczko; Brasyńskim Ssmogorezjam 8/9. hynf, Uie Matšchojz 2/12. a Donatojam 6/12. žowczko; na Gorach Kapizam 9/11. žowczko. Rašč knēs a wimoznik žejo: Dajšcho tym žiščettam ku mno pschich a nehoborajšcho jim, pscheto jich jo to kralesstwo Bože.

Sam rēli hu: Tcho stare huientaře we Ssmogorowe. 1/8. Ernst Schneider, 82 l. 9 mj.; 26/8. Matthes Hermann, 80 l. 4. mj. 16 dn.; 8/11. Matthes Duttosch, 81 l. 8 mj. stary. „Raščo žywieie warnujo bedymžajet lēt, a gaž huško pschizo, hu wono wošymžajet lēt a gaž wono welgin kščašne jo byto, ga jo wono mija a žeto bylo.“ Na Gorach hu humēli 7/10. starka Lisa Nowzyna 67 l. 10 mj. 29 dn.; 10/10. Goklojam hynf, welgin chamorny, wot 2 mj. a 6 dn.; 29/11. samreigo zeptraa Bukwiza žowka Klara, zaž žywieia brachna, hlēdny zaž welgin chora, 40 l. 9 mj. 20 dn. Klara; 8/12. Majija Goklojz, kotraž hwojomu bratšchoju gorējwardowašcho, 60 l. 7 mj. 15 dn. stara. „Moj Bog, šchi pschohym Krista dla, daj, až moj kož se dere ma.“

Wērowane we lēšche 1912: 1) We Brasyńskej zerkwi: 30/1. Wilem Boruowy f Marijanu Boffanojz na Gorach; 8/4. zekny Friedrich Emil Schmidtowy f Anu Balžkojz Brasyńskej; 4/5. hudojz Martin Gniel w Brashnie f Anu Kšchamarejz, zekneju wjažatku Werbue; 10/5. Rito Schejzowy, zekny budtařski hyn a Ana Kapiz, zekna polkobjazna žowka, hobej Brasyńskej. Zekny Wilem Nehnušowy f Brashny f zekneju Anu Dabojz f Popojz. 12/5. Zekny Wilem Hoffmanowy f zekneju Marthu Helenu Zimerojz Gorjanškej; 27/5. Friedrich Krūgarowy f Mariju Ssmogorejz na Gorach; 15/6. Matthes Ssmogorowy f Marijanu Burtojz w Brashnie; 18/10. Zekny polburfki hyn Friedrich Heinrich Lewiz f Gor f Johanu Jānšchojz, zekneju newēstu f mēsta; 9/11. Heinrich Janželowy a Ana Marija Pazyljoz, hobej f Brashny. — 2) We Prawoskej zerkwi: 19/4. Z hyn Friedrich Wilem Tropiny f wērbna a zekna Ana Marija Markarejz se Ssmogorowa; 2/8. Zekny Willi Max Erich Krūgar f Barlina f zekneju Anu Goklojz se Safasnie; 29/11. Friedrich Wilem Kožakowy f Dchose a Ana Domaniž se Ssmogorowa; 27/12. Mērtin Jonafowy se Ssmogorowa a Karlina Bēlžyz f Dchose. „Nēto pał wostaŋo wēra, nažeja, lubošē, te tšchi; ale ta lubošē jo ta newēřšcha mjašy nimi.“

Gromadne powēřēzi f zelego lēta 1912.

We lēšche 1912 hu se we Brasyńskej wožaje narozili 30 žišchi, 16 hynow a 14 žowkow, mjašy nimi 5 nemanželskich. Gorējbrane buchu 29 žišchi, 13 golžy a 16 žowczow. Wērowane hu mēli 13 porow, wot nich 6 porow f zerkwineju zeknju.

Sam rēli hu 24 wošobow, mjašy nimi 6 žišchi, 3 huščej 80 lēt, jedno gole a jaden starščy se Ssmogorowa stej se šalatej.

Bože blido hu hužywali 2954 wošobow, wot nich 28 doma na chorej postoli. We nimškej božej škušbe 290, we berbskej 2664.

Schynnych hobydlari we Brasyńskej wožaje jo 1675.

Dr. we Br.

c) S Desčaniškeje wožady.

Narozili hu se: 27/11. Karnawyzjam D. žowžyža Majta; — 8/12. Melcherejam Ž. žowžyža Marjanka; — 3/12. Balžarejam D. hynf Pawol; — 20/12. Regelejam Ž. hynf Hendrich; — 25/12. Suschowtojam Ž. hynf Alberto.

Wērowašč stej se dakaj: 10/11. hunkiezny italž Fryzo Dstar Krawz, w Choschebušu a gotnikaršta žekščetka Marija Nowatojz se Žylowa; — 6/13. hudojz Mato Duch w Goklojach a Ana Fyznarejz se Strážowa; — 20/12. polšlednikarški hyn Rito Bakkowy se Strážowa a budtařšta žowka Marija Ssmogorejz se Strážowa.

Sam rēli hu: 1/10. huientař Rito Nowka D. 77 l. 5 dn. stary; — 24/10. huientařka Marija Cholowina Ž. 78 l. 6. mj. 27 dn. stara; — 1/11. Marijana Golopiz Str. 2 mj. 9 dn. stara; — 29/11. Marijana Kožakojz Ž. 10 mj. 5 dn. stara; 1/12. huientařka Lisa Schoradowa D. 76 l. 8 mj. stara; — 3/12. budtař Juro Kožak D. 70 l. 6 mj. stary; — 11/12. Alberto Kizynny Ž. 3 mj. 12 dn. stary; — 13/12. Marija Masnikojz Ž. 39 l. 11 mj. 16 dn. stara; 21/12. fryjna Lisa Kšchkojz 81 l. 6 mj. 16 dn. stara; — 21/12. Pawlina Knytojz Ž. 32 l. 10 mj. 21 dn. stara; — 23/12. hudowa Ana Muchowa D. 51 l. 3 mj. 16 dn. stara. „Šbožne hu, lenž domoj zoju; pscheto woni dejed domoj pschisch.“

d) S Borkojškeje wožady.

Gorējbrane hu na 17. niezlu po hyn. Tšchojoseži: f Hobšedneje gūejny: Wylem Arndtowy, Mato Luřakowy, Hendrich Jarid. Rito Pšachny, Fryzo Max Gūntharowy, Juro Bauerowy, Hendrich Bobowkowy, Dito Wolffowy, Otto Blumowy, Karlo Uližowy, Hendrich Mefškowy, Gustav Kuchebācerowy; f Kupowškeje gūejny: Jan Beckerowy, Fryzo Hendrich Luřakowy, Hermann Wylem Rogakowy, Fryzo Hendrich Schoradowy, Dabit Gieschowy, Karlo Kasprifowy, Fryzo Wylem Seleņzowy, Max Beritowy, Otto Albert Bizlatowy, Fryzo Wylem Kotožejowy, Rudolf Pehlidy, Fryzo Wylem Wolffowy, Fryzo Mezkarowy, Fryzo Wylem Kubiny Fryzo Wylem Mroškowy, Fryzo Wylem Markušowy. S Prisarškeje gūejny: Fryzo Wylem Lapanowy, Pawol Herman Stopiny, Mērtyn Schmydtowy — Bartel, Jan Fryzo Melcharowy, Herman Jungričtawowy, Fryzo Wylem Kubiny, Fryzo Wylem Borkowiny, — 35 golžow. — 39 žowczow: Ana Marija Gubuzojz, Ana Geta Markarejz, Mina Krabatojz, Marija Schulzojz, Mina Lewiz, Marija Kofotojz, Mina Wentojz, Marijana Melcharejz, Ana Lowisa Knytojz, Margreta Butkojz, Lowisa Wylemina Dwarzojz, Marija Mefškojz, Marija Justojz, Berta Urbanojz, Marta Scholiz, Truda Klempiz, Ana Marija Nipeltojz, Ana Huřokojz, Geta Stopiz, te f Hobšedneje gūejny; f Kupowškeje gūejny: Ana Marijana Fryšcharejz, Lowisa Gūntharejz, Ana Heinzojz, Ana Marijana Werschokojz, Ana Marija Schoradojz, Ana Marija Korentojz, Kriřtjana Pšachny, Baleska Pawlikojz, Ana Mefškojz, Ana Marija Beešojz, Ana Marija Matschenzojz, Mina Mellatojz, Ana Marija Schmydtowiz. Tim šchynnym — f zelego 74 žišchi — jo se pēatrowato se 6. staweia l. lista na Timotheuša 11 a 12. veršč: „Ty pał, o žiwel Božy, hobijaj se togo, staŋ pał wen sa pšchawdoščju, bogabojasnoščju, mērom, lubošē, ščerpnoščju, mišoščju. Wojuj tu dobru wojnu teje wēry, šapschim to nišerne žywieie, ku kotaremuž ty tež by powołany, a by pošnal tō dobre pošnašche psched wele šnantami.“

Zerkwine poweſeſzi ſa dolno-lużyſke ſerbſke woſady.

Fejbrumar.

Woſadnik pſchichada luźdy mjaſeż a plaſchi na zele lëto 1 mt. S poſtom domoj 40 pi. wëzej. — Staſaſch jen hebe dejich pla ſwojogo knëſa ſarara, huzabnika, agenta, abo teź pla redaktora huzabnika F. Kocza we Łuceju.

1913.

Wiſheſchajzëne Boga we ſcherpeñu.

Sbożno jo wono, ſa togo knëſa nëzo zyuſch, ſbożnej, ſa ñogo ſcherpeſch, nejſbożnej, ſcherpeży ſa ñogo ſtatki hugbaſch.

Šy ty juź nëzo ſa Boga zynuſ? Młogi dete ſe myſli, aź ñejo mël goźbu, aź ñejo huzony, aź jo chory, aź ñama zaſa, aź jo chudny, a zo wë, dla zogo ſchogo niź. Šdy ñamogał ſcheſcžijan hyſcžeci nëzo dobrego hugbaſch? A gab won ſwojo pſchemožeñe, ſwojo ſtrowe, ſwoje zlonki tſchuł a jano hyſcžeci we ſwojej duſchy ſe zynuſ, ga mogał won pſcheto hyſcžeci ſa zlowekow moźne ſtatki hugbaſch. Wono dajo taſich ſtatkow doſeż, ku kotarymž wono ſchëła ñepoderbi a weto moźnejſche ſu ak te. To ſe ſtaño pſches pſchemodleñe tych wërezych ſ Bogom, pſches moź Bożego ñehopſchijnejużego jagrona a jogo ſlubeña, kotarež won ſym dał jo, lenž ſe we mëñu a we duchu Jeſu Kriſtuſa k ñomu wołaju. Kate mozy bëžachu hyſcžeci wot naſchogo Wimożnika, ako won ſ nogoma a ſ ruko- ma ku tſchizy pſchibity bëſcho, ako jogo mozy wote- bërachu a won zujaſcho, kał jogo žyweñe ſ luźdeju chrapku tſchwe wot ñogo hubegaſcho. Žogo nogi ñamožachu jogo wëzej k tym ñegluznym ñaſež. Žogo ruze ñamožajcetej wëzej te wozy blëpych dotyknutſch; teź ſ gromom ñamožajccho won ten ſe pozimujuzy lud wëzej k hebe ſchegnuſch, niź raſa jogo wozy ñamožajcetej wëzej lužam na ſpodk wëdobnoſcži glëdaſch a jich hutſchobow myſleña ſjawuſch. Žogo ſchëło ga bëſcho tſchizowane. Ale rowno na tſchizy, žoź won ſchu ſchëłnu moź tſchuł bëſcho, bu won moźnejſchy ako homazej žedñe. To jo pſchirownoſež, kału moź tſcheſcžijan hyſcžeci hugbaſch možo, gduž jano hyſcžeci na ſwojo nutſchtowne žyweñe ſe ſpuſcžezich možo.

Šatožeñe „žëñžyñe pomozy“ w Łuceju.

Dawno juźor bëchmy ſe pilnowali a mjaſy ſobu radowali, kał by mogli togo ſe dowoźyſch a w Łuceju taſu ſa to ſchëłne a duchne ſtrowe jadnej gñejny welgin třebru wëz ſachopiſch. Toſch, pët. 7. fejbrumar, ſgromožichmy wjaźor hotoło 7 hu Markarejž tał wële žëñſkich a muſkich, aź ten rum teje žurle (Saal) ſewſchym ñedoſegafcho a wëleſchych wenze pſchiglëdaſch muſbachu.

Knëš huzabnik Kocza ſepiwa ſe žiſchimi rëdñe ſ nimſtego kjarliža: „D ſelig Haus, da man dich auf- genommen . . .“ a potom ſachopi knëš ſarar Chriſte ten wjaźor ſ krotkim, ale moźnym pſatkowanim ſ tych ſłow ſwëtego Pawoła 1. Kor. 13, 1—7: „Gaby ja ſ zloweznymi a ſ janželſkimi jëjnykami gronił a luboſežci ñemël, ga ja był ſnëjuza ſchpiža a klinkaty ſwonaſchſ . . . ta luboſež huſtoj ſchytno, wona wëri ſchytno, wona nažejo ſe ſchytnogo, wona pſcheſcherpejo ſchytno. Ta luboſež niſtula ñeſajžo.“ Knëžna Markarejž nam ſgromafcho rëdñe pſchistožny prolog (pſchedgrono), a žiſchi nam ſaſej ſepiwachu: „Ich bete an die Macht der Liebe . . .“ Nëto roſtkajezcho knëš ſarar Chriſte we dlejšchem groñe, zo taſa „žëñžyña pomozy“ na ſe ma. Won pokaſa ſjawite tym žëñſkim, aź to wotwardo- wañe a hoglëdañe k tym chudym, chorym a chamornym we tej gñejne ñejo žowſchym ta woſebñejſcha klufchnoſež taſego ſwëſtka, kaž tam a how we Łuceju ſe my- ſlachu. Taſa klufchnoſež ſe roſñejo ſama wotſe ſa luźdego; k tomu ga ſmy tſcheſcžijanay, hułniki togo, koteryž nëto we tom ſpotnem zažu nam pał ſaž pokaſaſch zo, kał my ſ Bogom teke to nejgorſche pſchewinuſch možomy, kaž won. Në, ta nejwoſebñejſcha klufchnoſež ſa tu „žëñžyñu pomozy“ jo ta, ſe mjaſy- ſobu roſgromiſch a pohuzowaſch, kał my tu luboſež, kotaruž ſmy wot Boga we hutſchobe naižonili a na kotaruž to pſatkowañe naſ žeſto pokažo, doma pſche- ſchiwo naſchych nejblifchych hopokaſaſch možomy; kał my ſ nimi we ſežerpnoſcži, hobjadnoſcži a zyuſtoſežci gromaze ſe žywiſch možomy; kału rëdnu pſedpołaſu daju pſches to ſtarejſche ſwojim žiſcham! A gaž tał we tych domach tſcheſcžijañſti duch ſe knëžy, ga ſe chopijo dlej a wëzej roſſchytatſch we zelej gñejne. Žaden ma ſa togo drugogo luboſežiwu hutſchobu a žyzy jomu to nejlepſche. Kał pilne ſe ſtara ta butowka ſa tu žaloſnu budatku na chorej poſtoli, kał luboſñe wotwardujo tu tſcheſcžëželnižu, gaž jeje zlowek jo na žële, a niſt homazej ñejo doma; kał raba by jej nëzo možujużego ſwarika; ale božto, gaby jano to roſmëła! Ta jano ſe ſolu ſwarona gowëſa brija taſej chorej ñegoži. Žo nët? — Tał zo ta „žëñžyña pomozy“ ſa to ſe ſtaraſch, aź niži ſ Barliña

jadna huzarka t nam pschizo, kotaraj nasche zeńste a mlode zowki nahuzysch dej, kať mogli wot togo, zož na poli a we grožach jim narosćo, nězo lepscwego a teke sa chorých godnějšchego nawarisch, ako jano s měšom kulki, kolawu a pschěbolonu briju. Tak dej psches tu „zeńžynu pomoz“ bysch tebe, twojomu domu, a waškej gmejnje pomozone. — Aby te chore w Turjeju teke pschawje wotwardowane hordowasch mogli a to, zož duchter pschikajo, teke pschezej wěrne se stalo, ga bajomy s Turjeja zeńsku we Nowawěs huhuzysch, mimo až to nam peńeschta pľaschelo. — Wo roslkazezym gronom hobšamtnuchmy, až zomy taki swěstľ sažožysch. My jen pochenichmy: „Kirchliche Frauenhilfe Tauer.“ A zlonkow se sapišachu na tom wjazoru 128 zeńskich a frjnnych zowkow. — Řišchi a frjnye zowki nam sešpawachu a sgronachu nam rědne nahukňone pschednoški a sgronka; potom hobšamtnuchmy ten kšchabny wjazor.

Ma něželu Invocavit mejachmy w Turjeju wošebnu namšchu t hušwěšchěnu togo sažoženā nascheje „zeńžynejje pomoz“, a blyšchachmy pľatowanje nad słowami Rom. 1, 16: „Ja se něšromam togo ewangelija Kristuša; pscheto mono jo Boža moz t šbožnosći kuždemu, kenž wěri.“ My pschobachmy gromaje Woga, aby nam napomozy bysch kšchel pschi naschom gromadnem žele a jogo duch naš wjadł we naschych hობradowanach. To Bog daj!

Mojō drogowańe do Jerusalema.

(Jarac Wenzle-Dešchanški.)

IX.

Dalejwěžeńe.

Jerusalem.

Kať běchu deře te towšynty podružnikow (Pilger) juškali, gaž na kóizu žurneg drogowańa ten tempel sahupytachu a s tym šwěšchězym ludom šu s dlymi zeleje hutšchoby šobu špiwali: „Kať lubošne šu twoje hobydleńa, Kněš Zebaoth! Moja dušcha požeda a štyšni se sa tymi pschitwatkami togo Kněša. Pscheto jaden zeń we twojich pschitwatkach jo lepej, ako howazej towšynt. Ja zu lubej te žura pasć we mojjog Kněša dońe, něžli dlujko bydlišch we hobydleńach tych nepobožnych.“ (Jes. 84, 2. 3. 11.) Šse wě, až niz pschezej ten duch bogabojasnosći ten lud napoľnik nějo, pscheto ten lud pschihobroschi se zesczejšch ras t tym tatanškim pschibogam, až šledkoju Bog šwoj lud špušchězi a jen do ruki šwojich winikow da. We lešche 588 psched Kristušowym narodom bu Jerusalem wot krala Nebukadnezara Babelštego hopuščěny a s tym měštom tež ten kšchabny salomonski tempel spalony, šatym ako perwejšchen drogi a šloščany podomľ rubňony a do Wabela šporany hordowa. Ten lud bu do zuseje šejne do popajžěństwa huwěžony, a gdyž ten profejt

Jeremija we Jerusaleme s teju maleju kopizku šledť wostanonyhmi to hopuščěne togo měšta a togo templa hobštjaržychu, pľakascho ten lud we dalokěj Babelškej, gaž se na Zion myšľascho. Wo 70-lětnem popajžěństwe šmili se Bog šašej nad šwojim ludom, kenž nět wot krala Cyruša pschimdane krydnu, šaš do Jerusalema se šledť roščisch a ten tempel šašej natwarisch. Pod wěrchom Serubabelom a hušchym šeršchunikom Josua chopichu žyži ned po jich domoj roščěni šaš ten tempel twarisch (Ešra 3), kenž tež po wělišich hobšchěžnosćach dopoľnony bu. Šse wě, až ta kšchabnosć togo drugogo templa se šerisch namožascho s teju pychu přednego templa, tak až wěle tych štarých měřšchnikow a lewitow, kenž ten perwejšchy Božy dom wizeľi běchu, pschi tej noweji twari s želym gľoščom pľakachu (Ešra 3, 12).

Tuty tempel stojascho nizi 500 lět až do lěta 20 psched Kristušowym narodom. We tom lešche šachopi kral Herodes ten tempel pschetwatowasch a natwari ten kšchěšchi tempel, kenž ten nejšchabnějšchy wot šchytnych běšcho. Wot jadnog žydojšteg špišata Josefuša mamy hušchězi jadro kradosćiwe hopišane togo templa, kenž we Jesušowem zašbu we Jerusaleme stojascho. Jesuš groni: „Ten wentowny nagľěb templa běšcho ša ducha a hoko t požiwaniu; pscheto šchuderkano běchu kľuste šloščane tošle hობložone, a gdyž blyňžo gorěj žěšcho, šwěšchascho won se kaž we hogněžyň blyšchěžu, tak až nicht dlujko na šen gľědasch namožascho. Pschiduzym zušnikam šdascho won se šnajbala kaž šněgowa gora; pscheto zož won se šlotom hობložony šeběšcho, tam běšcho won běly ať šněg. Pschibłowo tenzajšchnego zaša žascho: „Čtož Herodeshowu twať wizeľ něj, něj žedne nězo rědneho wizeľ.“ Tež te hutniki dopoľasowachu togo Kněša s požiwanim na tu kšchabnu twať, gaž žachu: „Kněžo, lej, šate šašene a šaka twať to jo!“ A Jesuš wotegroni jim: „Wizišch ty šchytne te wěľite štwatby? Šašeni na šašeni šebužo wostawjony, kotaryž šebly wotšamany hordowat.“ (Mark. 13, 1. 2.) Kať žaschne jo se šate šłowo togo Kněša dopoľniko, ako na 10. augustu lěta 70 po Kristušowem narodě s hopuščěnim togo měšta tež ten kšchabny tempel we pľomeńach gotej žěšcho. Josefuš hopišcho nam šate kšchachoty we pschiduzym: „Ako to pľome t něbju bijascho, běšcho to t nagľědaniu rowno tak, aby se ta žela gora a to žele měšto wot špodka palitej. A glich šdascho se ten kšchach hogňa maľy pschěšchimo tych kšchugow kšchwě. Wono se šdascho, aby byľo tych šabitnych wězej ako tych mordari. Pschi šakim žaschnem nagľědu chopichu jich wěle, šimž gľođ juž tu gubu šamtnuť běšcho, se grosně kšchitajsch. Tej žalosći templa wotegrańascho to rizańe s měšta gorěj a mjašy togo šchogo šašne

ten žiwy wojuski kščit tych romskich legionow, aź ten jogał wot tych pärejskich gorow sašej sem sněšcho. We šdžejschych hokognuschach blyščašcho še to praškotańe tych płońeńow a to šdychowańe tych mrějuzych, kenž štoro wot nowoty psches zašchny kščit pogluschone hordowachu. Pšchi kšhawnem hobšwěščeńu płońeńa wizechu še zašchne grosnosći togo bischa. Tam űedášcho žedno pscheschonowańe wězej. Starke a žišchi, muže a žeńške, mēřchniki a lud, we gnadu žebřeze a še hoborajuze, šchytne buch u satlojte. Tomšynty šu we hogńu hokolo pschischli.“

Nejredńejšcha kšchiza.

Wono dajo šchake kšchize, welike a male, drejane a marmorowe, kšochane, kšchize na kape a nutschikach we tych žlonkach, kšchize na drose žyweńa a na roibe. Kotera jo ta nejredńejšcha kšchiza?

Ta nejredńejšcha kšchiza jo ta kšchiza na Golgatha, ta předkšilda, po kotarejž šchytne druge nastali šu. Ta kšchiza na Golgatha jo ta, kotaraž Božy gniv wot naš naše šchegńo. Wona űašo tu gńowu, kenž ša naš pschepowdana a do šnerschi dana jo. Ta kšchiza na Golgatha jo ten banat zerkšwe, to šnańe dobyšcha šchych wētežych dušchom, ta byšcha gwēšda we šchamnej nožy grēcha a šnerschi.

Ta nejredńejšcha kšchiza pak űejo ta, kenž šama a spušchžona stoj, ale ta, pšchi kotarejž Marija a Jan a te druge hutniki šche stojali a ju še šwojima rukoma hobožneli šu.

Ta nejredńejšcha kšchiza jo wona kšchiza, ku kotarejž ten šlošnik šwoju gńowu hobroschijo a ku kotarejž won žebri: „Kńežo, smil še nade mnul“

Do želarnize jadnog šlotnikara šastupijo bogaty muž. Won pschińaše poknu pateńzu blyšchžateg šlota, šzynijo jo na šchěškarwu (wagu) šlotnikara a pschikajo tomu, jomu š togo šlota kšchizu š tym Wimožnikom hulášch. Wona dejšcho pšchi jogo postoli na šežene wišášch, a gdyž to jutšchne blyńžo psches hokno do jogo šchpy šwēščašcho a tu kšchizu hobščašni, dejšcho ta jomu hulizowašch wot tog gnadneg blyńža, kenž tu šchamńejšchu nož roššwēllijo, a wot tog šwēłka Božeje smilnosći, kenž tež tu šchamńejšchu šchpu šwēłku huzynijo; k tomu dejšcho ta šlotna kšchiza jomu přatkowášch wot togo, zo wona ša naš byšch dej: aź my humožone űejšmy se šlotom a šlobrom, ale š teju drogeju kšchwju našchogo Kńeša a Humožnika Žesom Křistuša. A šlotat pschewažy to šloto a zašcho k tomu bogošchniloju:

„Ša wašcho škafane še wam hutšchobńe žekuju, a ta nejredńejšcha kšchiza, kenž žedńe š mojeje želarnē huišchła jo, dej to město nad wašchēj postoli pschisch.“

A ako to šloto pschewažone a wažeńe napišane

bēšcho, žēšcho ten bogošchnik saš domoj a šlotat na šwojo želo.

Hokolo šchopona, zož šloto šchtrēte bu, bēchu šlotat a jogo huzbniki šgromažone, a ten młodšchych wot nich mušášcho ten pjažył topišch a šlotat šam lejšcho tu kšchizu. A ako gotowa bēšcho, poživachu še nad jeje byšchnosći a šchěšchosczi. Ten bogošchnik pak pschize hoglēdat, kaš ta kšchiza hupadnuła bēšcho. A ako won nad mudrosćju šlotara a redńosćju teje kšchize še pozimał bēšcho, šzyni šlotat tu kšchizu na tu šchěžkarwu (wagu), aby dopokafal, aź wot tog šlota še wēzej šgubilo űej, ako won jo předkšwen gronił bēšcho. A lej, kšchiza šschegnu to ranke šchěžkarwy (wagi) na šwojem boze dołoj, wona bēšcho šchěžšcha ako to šloto, kotarež ten bogošchnik tomu šlotareju pschepowdal bēšcho. Ten muž še poživášcho a šlotat hyschēzi wēzej, a niht űamožášcho to hopyšchinesch. Šlotat da šwoje huzbniki gromadu pschisch a šlezášcho, lež űeby žeden nēzo wēžel; a glēdaj, ten młodšchych űamožášcho jomu do wozowu glēdašch a šažeteni še, a won še pošna: „Šuško, ja šom jo žynil.“ „Alle kaš a zogodla šy jo žynil?“ pscháščašcho šlotat dalej.

„Ša űejach wot mojeje kmotsche, teje stareje mamy, hyschēzi jedno šloto we mojej žatabnizy, to wesech a šzynich jo do togo šchtrēšcha; pscheto ja blyšchach, aź wy tu nejredńejšchu kšchizu naporášch kšcheli šežo, a ja myšlach še, ta kšchiza š tym humožnikom dejšła psches mojo šloto hyschēzi redńejšcha hordowašch.“

Wy lube młoženze, wy młode žowki, wy žišchi, wy mamy, wy mašchi, wy stare, wy bogate, wy chude. wy šłabe, wy mozue, zo wy šežo žynili, aby tu kšchizu wašchogo Wimožnika redńejšchu, byšchńejšchu a kšchakńejšchu naporali? Daj jomu to nejlepšche, zož mašch, niž jano twojo šloto, ale tež twoju ruku, twoj žywot, twoju gńowu, twoju hutšchobu a jogo hoko bužo š kšchize smilne na tebe glēdašch a šchi gronišch: Ty šy mē moju kšchizu hupyschnil psches twoju lubošč.

Schake powēšći š našchych wobadow.

Š Tuteja. Kńezelu 19. januwara šwēščašcho našch zeschžony huzabnik a pilny spišat Wobadnika, kńez Kocha w Tuteju, šwoj 50. narodny žet. Žela Turakška wobada šjeje šaratom a šaraktu wjašelášcho še šnim šobu. Tak šgromažichmy še wjažor hokolo 7 hu Markarejž, 62 muskich a žeńškich, aby gromaže wjažerali a pschitom kńeša Kochy zeschžili. Na šchopentu nam šespiva drugi huzabnik, kńez Ludwig, še šchulskimi žišchimi kšchigłošńe, a to redńe, š křarłiza: „Šchwal togo Kńeša, tog žešnego křala, ty dušcha.“ Potom hubjatowachmy ku blidu a jejachmy wjašole šchytno to, zož Markarejž kńeni nam bogošche

ščafnega pschigotowala bēšcho. Pschi jēži pschepowdāschtej šcholta Steklina we mēnu gñejny a knēs farat Chrište we mēnu zerkīve knēsjoju Rocha šhutšchobnyimi huchwaleznyimi šlowami wošebne podateñe: Drogu humožnikowu bildu a rēdny šlub, na kotaremž stojasch mozo. Mložina rošwjašelašcho šwojog wēdnika na jogo rēdnem dñu šščafnyim segerom. A teke te šchulške žišchi nahuknuchu a šgroñachu šwojomu hušoko zješčonemu huzabnikoju šščafne šlowa, a podarichu jomu rēdne struše. Tak nam pschejže welgin jēšno ten wošebny wjazor a bēšcho knēsju Rochu šjawna hopošašū togo žēla a teje lubojczi, kotaruz Tutānška gñejna šwojomu wošebnemu huzabnikoju winowata jo. Gaby jano knēs Rocha š tym šamym žognowanim, na šcheke a dušchy, we Turēju hyschēzi welebych lēt žēlasch mogat! To Bog daj! C.

Rēzniza. Rubelina, Rubelnischēzo = Holz- oder Master-schlag. Hurub = Aus- oder Durchforstung (des dünnen Holzes). Roskam = Zerstörung, Vernichtung. Rospad = Zerfall. Rospadanki = Trümmerhausen, Schutthausen. Rosleg = der Schall. Stergi-Lumpen und ähnliche Abfälle (sedranki). Rosšewka, a Rosšewadko = Säemachine. Rakosēz = Qualität (von: take?). Welnosēz = Quantität. Witotawa = Dezimalwage. Šchēžtawapfund- und Zentnerwage. Šchēžtasch = wiegen. Wotšchēžtasch-wotšchēžtowasch = abwägen. Pēščeriz = Pfund. Stowēiz-Zentner Pyto = Fessel. Spad = Einsturz, Zusammenbruch. Volkoi-Kompliment, Verbeugung, Knicks der Damen, auch Anbeuge beim Turnen. Volkētusch = knicken. Kupzowasch = handeln, schachern, auch: Kaufmann sein. Dunamatat a humyšlat-Grfinder, tež: humyšelnik. Dumyšlina, nowa = Neue Entfindung. Puschnit = Wegweiser. Kupawa, -ka = Badewanne. Kamēnz-Steinbruch. Podnogischēzo = Teppich. Podnožk = kleiner Teppich. Rosdrosēzina = Diaspora, Zerstreuung. (der evangel. Kirche.) Wotšuzba = Strafe; wotšuzišch = ab-, bestrafen. Žišchenza = Kindermädchen; žišchenzowasch = als Kindermädchen dienen. Kšjalnik = Sauerstoff; Šaduschnit = Stickstoff; Hugelnil = Kohlenstoff; Wodnik = Wasserstoff. Šwišchl = Rolle (z. B. Papier). Nawijadko = das Mangetholz, darauf die Wäsche gewickelt wird. Škajidko = die Rolle, mit der gerollt wird. Pschēschopliza = Wärmflasche, Magenwärmer, Thermophor. Myjuiza-Waschbecken. Šušchydlo = Handtuch, Trockentuch. M. R.

Šnatežnyēñe.

Nowe hupšāñe ša huchšywanē stāño še žiñša na lēto 1913. Dokožnyšče Šerbowli, žēñše a žowēza, kēž huchšywasch mogu a Wošadnik žytaju (lafuju), šcheli jabej šwojo pschemožēñe a rošūñešche we huchšywanū potašasch a ša šerbsti mušej we Wudyšchñe šchakorake huchšywanē naporašch a to we šerbstem duchu a po šerbstem nalogu. Huchšywasch mogu še wēzy, takež joju, ako: kapki, karnety, namšcharšte mize, šchorze, banty, dopaški a. t. d., zož kuzda rowno nejšledej huñejo. Nejšlešče huchšywanā dostanu žēšne myto (prāñijū) a to ša te wētšche kuby 10 ml., ša šrēžne 5 ml. a ša te make 3 ml. Zož aš rēdne še huchšijjo, wotkupijjo mušej a šapšachijjo, zož pšachi; zož še neiwotkupijjo, horduju šaš űesrašone šledf dane. Te huchšywanē wēzy deje še aš do 31. dežembra

lētōša pschi mño we Turēju wotewdāsch. Huchšywanē mušy tež šamoruzne bysch a ma še tež aš take dowošašasch.

Ša, šerbste žēñše a žowēza, smogniššcho še a pytajšcho ša štarymi a nowymi huchšywanými wēzami a polažēžo šjawñe waschō pschemožēñe a waschū zješč! F. Rocha.

56 ml. ša huchšywanē šom hupšāšchone dostata. Marija Benikož w Turēju.

Nowe šakopowarške, nabožne špiwarške knigly wot šchulata F. Rocha w Turēju, š spiwanū a bjatowanū we tych tužnych a šlédnych žakach žloweznego žyweñā, dawaju trošcht a hochtožēñe we šchēžlich šchtundach a mozuju tu dušchu na jeje šlédnu drogu. Dostasch pla knēsow šararow a šchulatarow a pla W. Schulza w Choschebusu na štarych gjarzaršlich wilach abo tež pla mē we Turēju. Pšajšche wēšane 1,30 ml.

Wošadnik šapšachili šu dalej na lēto 1913: P. š M. 5 ml. — Bar F. R. š L. 1 ml. — Prof. A. Fr. š P. 2 ml. — M. B. š L. 1 ml. — C. Wa. š Wt. 1.40 ml. Huchš. žēt!

Hugadāñe šperwejššeg Wošadnika jo: „**Kamēny.**“ Pšchāñe hugadali šu: Ana Hermanož, Lowiša Šurischkož, C. Šchinskōž, Lowiša Friedowa, Marijana Kanina, šchytne š Turēja.

Gadāñe.

Žo witašcho šwētko naš pšedny ras?

Žo polšchywa šchamnosēz pōk žyweñā naš?

Žo šchamnosēz a šwētko še želitej šaš? F. R.

Zeršwine powēšēzi.

a) Š Pizāñskeje wošady.

Narozili šu še šyul Fryzoju Wotšchynē a Gottfriedu Hugelareju w Turnowe, Karlīne Benikož (Behmanož) w Pšchituzje a Ušē Matšchkož w Dēnowe, žowka Mērtin Županoju w Turēju, Mērtin Benikoju (Behmanoju) w Turnowe a Hans Griboju w Dēnowe.

„Žēknischo še tomu Knēsjoju, pscheto won jo lubošny a jogo dobrošch trajo niñerēñ.“

Wērowasch štej še dalej: žekny Fryzo Reichmuntow š Turnowa š žekneju Mariju Šcherguniz š Dchoše; Theodor Mēlo š Pizāñ na Golizy š Anu Mēlož š Pšchituka.

„Ten Knēs jo moj pastyr; mē űebužo niz brachowasch. Won hochtožijjo moju dušchu; won űežo mē na pschawej drose šwojogo űeñā dla. A lezownož ja chožik we šchamnem dole, glich ja še űebojm žedneje űeqlufi; pscheto ty, Knēs, šy štawñe pschi mño, tvoj kiz a potyžaz trošchtujotej mē.“

Šamrēli šu: 1/1. Ana Kofelka rož. Šurischkož w Nowejšy, 75 lēt stara; 5/1. Wylemko Hendryškow w űšu, lēto štary; 8/1. Marija Parnazka rož. Budatež w űšu, 67 l. stara; Ana Šcholschiz (Schulze) w Dēnowe, 73 l. stara; 24/1. Karlo Šahn w Turēju, 76 l. štary; 27/1. Liša Gotkož w Dēnowškem pšchedmēštu, 48 l. stara; 27/1. Ana Alinōž w Turnowe, 67 l. stara.

„Dch šbožne šwjašeleñe, moj Knēs, mē šgotujo,

Šog šhynza roššwētkeñe mē niñer űesgabno.

Ša šom pla mojoj Knēša, zož niz wēž űesgabim;

Šaž dušcha šnim še šwēša, ga hujdu š wjašelim.“

Šastupny redaktor a nalladat šchulac F. Rocha w Turēju. — Šchischčat ű. Šapšich we Wofežach.

Berkwine powěszi ja dolno-lužyske herbste wožady.

Miera.

Wohadnik pichada lužby mjažez a plašči na zełe lěto 1 mf. Spostom domoj 40 pi. wězej. — Skafajch jen hebe dejich pla swojogo kněša farara, huzabnika, agenta, abo tež pla redattora huzabnika F. Koccha we Turcu.

1913.

Wjatschowne wjažele.

Lut. 24, 1—11.

A wono he sdachu jim jich słowa rowno aby byli bašnižki a newětachu jim.

Lut. 24, 11.

Ten kněš jo gorějstanul, won jo sawěsće gorějstanul! Ta wjažela powěsć sui žinža juškajzu psches ščen hwět a pschemenijo šchu tužyžu šchicheg pětka do wjatschowneho wjažela. Nejo wono, aby sučo nam take wjatschowne wjažele se šchytnogo napscheshiwo? Te swony swohe jo do wschogo hwěta, te tšchny šhůža hwěšče jo psches gory a nižny, a te nalětne milne wěšchki pschishepozu ju hebe ato nejmětschu potajmnošč. Ta stworba, kenž k nowemu žyweńu wotzuschajo, jo kaž pschironnošč wot žyweńa, kenž nam ten stworischel kam hulizuju.

Možomy my tu powěsć wěrišch? Možomy my tu sbožnu wěrnosć hobpschimesch? Možomy my s zelee hutšchoby šobu šgłobysch do takego wjatschowneho juškana? Chej, wono zo he hųchczi žinža welim tak ako tym poškam, at te žeńske jim tu powěsć wot tog prošneg rowa pschińašechu. Wono he sdachu jim jich słowa rowno aby byli bašnižki a newětachu jim. Kaž bašnižka sui we wěrnosći ta powěsć, a to ako ta nejrědnejšča, kenž he žedne hulizowala jo. Tak ga he zo pschi takich bašnižkach: Tšchach, nusa a škosć, a žcha gluka he mińo a ta škosć he kněžy. Ale potom pschizo tež ta pomoz we tej nejmětschaj nusy. Te dobre mozy šu žem možnejšče ako te šle. Ldža a toteńe pschizotej do šromoty a šama gluka a dobyšče zaka na tych dobrych. Neběšcho tam pschi Jesuřowem rowe rowno tak? Ta škosć běšcho dobyła. Tog Wimožnika togo hwěta jo wona do šmerschi a rowa powdala a ten wělki kameń psched ňen walika. Szaschytwe chowachu he te hutniki ja samkńonymi žutami, ten šchpeńz teje ňeswěrnosći we wědobnosći mějuze. Šcho běšcho hynazej pschischlo ako he běchu myšlili, šcha nažaja běšcho he minula a šcho he sdašcho šgubjone. Tošch pschize ta wjatschowna powěsć: zo pytašcho tog žyweg pla tych humarkych? Won tudy nejo. Won jo gorějstanul! A škoro derbechu woni togo gorějstańonego wizešch. „Měr buži s wami!“ tak

šlupi won šrež nich a pschemeni šchu nusu a tšchachotu do wjažela a juškana. Lebda mogachu jo hoptschimesch, a ž šchytna nusa końz měšch a žyweńe a wjažele a měr nět jich žel byšch dejašcho hobstawně. Ale ato jo nakšledku šbadachu, ga wolachu jo s želym głoškom do šchogo hwětu: „Ta šmersch jo požrěta do togo dobyšcha. Šmersch, zo jo twoj šchpeńz? Šela, zo jo tvojo dobyšče? Bogu pak buži žet, kenž nam to dobyšče dal jo psches našchogo kněša Jesom Kristuša. (1. Kor. 15, 55. 57.) Šněpschewinujuzeju štobodnosću šu woni ako šnanki jo zelemu hwětu šapowědali: Ten kněš jo gorějstanul, won jo sawěsće gorějstanul! Wono ňej žedna bašnižka, žyža wěrnosć! — Wono ňej k hugrońeńu, zo taka powěsć ja ten hwět plašči. Myšlijmy he jano: Šaden hwět, we kotaremž tej dwa ivercha tych tšchachotom, grěch a šmersch, he twardo šwěšalej stej, tym złowekam šchytnu gluku a šchytnu nažaju škajšch. A nět, zož wonej at dobywara šchytno do jeje pašlow šbilej stej, tam pschizo ten iverch togo žyweńa a šbijo jeju, humožo tu ňegluznu złoweznu šchlachtu a wěžo ju k žyweńu, do nińerneg, he ňespschemeńejuzeg žyweńa.

Šo, my ňamožomy he Bogu dodoščja žetowasch, a ž won to nejdłymšche požedańe teje złowezneje dušče, tu nejluboščejšchu bašnižku, to nejšbožnejšče zuchwe našchym gorějstańonym Wimožniku wěrnog hugotowal jo. Ten hwět jo tak šchamny, to žyweńe tak šchěžke, te drogi, kenž złoweki hųšch muše, tak žurne a napschisťke, ta wojna tak wotšcha. Ale zo to ma naše, gaž na końzu nam to žyweńe kiwa, to dobyšče, ta sbožnosć?

Rošńejmy to pschawě, čto ten jo, kenž tu šmersch pschewinul jo. Won ga jo tenšamy, kenž šwojo žyweńe ja naš do šmerschi dal jo. Gaž won ja naš do šmerschi šchel jo, ga jo wěšte, a ž won tež jano ja naš he žymi. Won ňozo jo sawěsće šam šaše měšch, to dobywajuze žyweńe. Ša naš zo jo měšch. A šchytno, zož won nad nami žyni, gaž jogo ewangelijo he nam šapowěda a jogo hwěty duch nam do hutšchoby powěda a šchytnu drogi tog Woščyza, te šchěžke předku, woni zoju jan to, aby naš k tomu žyweńu wjadli a jo do naš šajžili, jo kubłali a dopońili. Nět, gdyž won žywy jo, možomy trošchtne byšch. Nět tšebamy

jan našču ruku do jogo ruki szynisch a ja nim hysch po schytnych drogach, ga bužo won naß, možno teke po schizynych drogach, wěšče paß swěrne a pschijasne do togo žyweńa wjascz, kotarež won psches swojo dobyšche nam swarbowal jo. Nět jo to žyweńe knězomu, nět plaschi nězo. Nět dejmy šebe tež te nežiwnejšche drogi spodobasch dasch; zož won nam pschiporasch zo, nej žedne pschedrogo hukupjone.

Dece schytnym tym, kenž to hobpschiněsch mogu! We tej wěre na tog gorěštanonego humožnika lažy ta moz a to šwětko, kenž našcho žyweńe se schamnosči a šinerschi gorěšwignio. A čtož jo wěrisch namžo, ten žarž še tak twardo, ako won jo jan niži možo na to, zož Jezus jomu na šwětku a mozy we jogo šlowe podarijo a žij ja nim schudy tam, zož won psches swojo šlowo a psches swojogo ducha knomu powěda, ga bužo won, kaž juž tak wele psched nim juž tež ku tej wěštej wjatschowonej wěre a šneju tež knomu pschawemu wjatschowonemu wjabelu pschisch.

Moj drogowańe do Jerusalema.

(Farat Wenzke-Deschański.)

X.

Dalejwěžeńe.

Jerusalem.

Pschedměsto templa.

Templowe město, kenž ras ten pětý žěl zeleg Jerusalema hopsychiněšcho, jo žinš hyschězi we jogo zelej weliknosčiji tam a mēri we dloni 490 m a we schyri 321 m; kschesczijan paß možo jo jano šweliteju tužyžu postupisch, pscheto to nam we schytnom šwěte město jo žinša we rukoma tych Turkow. Až do psched niži 50 lětami běšcho postupěne togo města kuždemu kschesczijanoju sakasane a tež žinš možošch jaden tam jano šastupisch, gdyž jaden ab dwa wojaka schi pschewožijotej, kenž te kschesczijany psched napadnenim hoplewasch dejtej. Běšcho še schak krotko psched našchym hogleđanim tam štalo, až jaden šakosčony muhamejdanat jadnomu Amerikanaťoju, kenž šwěščeju lizbu hogleđatow how pschischel běšcho, do hofa ščelil a potom psched šudnikom hugronil běšcho, až to jomu žowšchym luto nej, kschesczijany namaju tudy niž pytasch.

Škoro šrež tog města namaťajo še jedno niži 15 zrej husche město, na kotaremž nēga ras ten tempel a ten dwor tych merschnikow štojali běchu. Ten zely rum, ku kotaremž wot schytnych bokow marmorowe štupy gošewědu, jo š marmorom hobložony. Na tych bokach togo ruma štoje hyschězi tam a how nēkotare šlupy, kenž mjaschobu psches murowańe šwěšane šu a kenž wot Mohamedanow „wagi“ pońeńone horduju, pscheto how bužo po jich wěre ten šud mjas Jezusom a Mohamedom padnušch, kotary wot šneju ten možnejšch jo. Na ten jaden bok teje psches te šlupy

žyńoneje wagi pschizo Jezus a na ten drugi Mohamed und dlatog, až Jezus schěšchy jo, bužo jogo bok doloj hysch a Jezus bužo do hele padnušch; Mohamed paß jo lažčějšch, jogo bok bužo togodla še gorěj swignušch a Mohamed bužo do űebja pschisch. Našch wědnik paß, kenž kschesczijan a we šyriskej šyrotnicy gorěškublany běšcho, meńascho paß, až po jogo wěre to rowno hynazej bužo a my pschobymy wot hutšobny, až Mohamedowe mē ras psched Jezusowem meńu šgašnušch kschělo, aby we Jezusowem meńu še šegibali schytnych tych kolena, kenž na űebju a na šejmi a pod teju šentu šu, a schytně jěšyki hopsymanili, až Jezus Kristus ten kněš jo kzeščiji Woga togo Woschza. (Bhil. 2, 10. 11.)

Niži tam, zož nēga ras ten tempel štojascho, jo žinš jedno knožwańu kschasne twańe, jedna mohamejdanška šwětniza, pońeńona Omarowa Moschjeja. Ta twať žo na 8 rogow, kuždy bok jo 20 m dluski, te muře šu wot wenka nežšperweej wot špodka š marmorom a huschej š kschasnyini poglazanyimi žyglami we pschychych barwach hobložone; žela twať jo š možnym kupatym kschywmom kschyta. Nežli nēcht do tateje šwětnize šastupijo, ga mušy nešperweej šebe zrej rošyšch abo druge zrej gorěj hobysch, rošmej kuš klušteg platu šebe hofoko ščornni hobwěšasch dasch.

Gomanězy jo ten naglěd, kenž pschi šastupeńu do nutschika teje twari naß wita a to hoko namožo še naglědasch nad schytněj tej kschasnosčiji, kenž how wizešch jo. Dasch wono glěda na te mozne a droge marmorowe šlupy, dasch na te kschasne mosaiti, š kotarymž te ščeny hobložone běchu, a na te pschne hořna, schudy jedna řednosč, až wono žowšchym možno nej, lubym Woshadnikarom tu pychu se šlowami hopyšasch, kaž wona we wěrnosčiji še wozyma šjawijo.

Ššreža teje twari pod tym kulowatym kschywmom jo ten tak pońeńony „šwěty kameń“, 18 m dluski a 13 m schyroki, po kotarymž ta šwětniza tež „škalany dom“ še pońeńijo. Ten kameń ma tež ja naß kschesczijanow wošebne dopomněšche, pscheto how mamy psched nami ten wěrch teje gory Morija, zož nēga ras Urafnowe tla běchu a zož nēga ras Dabit tomu kněšoju jaden holtar natwarischo; how běšcho tež ten špalny holtar togo templa, na kotarymž hyschězi žinša ta rena wizešch jo, psches kotaryž ta kšej tych šakasanych škoschetow hobegowascho. Te žyži štarego zašu grońachu, až tudy ta šrež tog šwěta jo.

Tež mohamejdanam jo ten kameń šwěty. Šo jich wěre pschizo won š paradieša a teke jich profejt Mohamed jo na nim bjatowal, togodla jo jedno pschemodleńe na tutym mēšče lepšche, nežli howazej 1000. Wot tudy jo Mohamed na końu do űebja jěl, ten kameń kschěšcho ja nim ale janžel Gabriel jo jen

fejzarżował a wot tego pschizo, až ten kameń hyschczi žinša nemidobnie we luffche zarżany hordujo. Žomy pak do teje skale pod tym kameńom, ga wižimy kradu, fak ten kameń deře podložony jo. Spohy tog kameńa dej ta dušchyna studńa hysch, žož te dušche tych samčetych dwojz ras k tyžeńoju k modleńu še sgromadžuju; tež buchju nam tam šchamliki pokasowane, na kotarych Habram, Dabit, Salomo a Elias še pschemodlišch dejali šu.

Wot šchafich drugich žiwnych wěžow, wot kotarych še tym žurnikam tudy hulizuju, zu hyschczi pospomněsch, až, gdnž še ňekomu žo, tež žedne lošy wot Mohamejdanoweje brody wižesch možo a až we šchpundo- wańu teje zerkwe wěko pokasane hordujo, kenz tam nutšch šapušchczone jo a ňega ras Salomonowy row pschitšchynawo jo. Mohamed jo, fak še porweda, 19 škoschanych gosdžow do ňeje nutšch sabil, wot kotarych po wěstem zašu pschezej jaden hupadńo, gdnž ten šledny hupadńo, bužo še šwětom końz. Žart jo jich jaden ženi až na polštworka š hušchegał, ale na gluku jo hyschczi we pschawem zašu janžel Gabriel dalšchemu hušchegowańu šadoral.

Ňedaloko Omaroweje mošcheje (mošcheja jo mohamej- danška zerkwja) stoji hyschczi jaden rědna mienšcha twai, ten fak poměńony řeschasowy dowm, dlatog až how, fak še hulizuju, Salomo jaden řeschas pscheschegnušch da, kenz ned jaden rinf wotštaržuju, gdnž jaden jen dotkno, kenz na kněštwu ňepšchawde pschišegał běšcho.

Žela jadneje wenzje natwaroneje prátkatńe, wot kotarejež na wěštych dnach wot tych merschnikow tych mohamejdanow prátkowane hordujo, dalej žela wěšchych šedlišchczow, kenz wot šlejš Beilehejma lažeznych gatow jich wodu dostachu, pschizzechmy k jadnej dalšchej šwětnizy tych muhamejdanow, k tej El-Atša-Mošcheji, kenz we zekem fak šchafna ňej ak jeje šotšcha, ta Omarowa Mošcheja; we štarych zašach běšcho kšchesczijańška zerkwja byla. Tudy hordowa nam, žož še žiwno šda, we jadnom kameńu jaden štopa dwanašczjo lět stareg Žesufa pokasana. Tež buchmy k dwěma blifko gromaže štoježyma šlupoma wežone, wot kotarejuž nam našch wědnif hulizowawšcho, až te mohamejdanare na nima jo hušnasch kšcheže, čto do ňebja pschisch bužo a čto niz. Čtož žem mjašy tyma šlupoma še pscheschischczajšch možo, bužo tež do ňebja pschisch; čtož pak tudy še deře žywił běšcho a šwwojo želito mjašy tyma šlupoma pscheschischczajšch ňamožo, ša togo budu tež ras te ňebjaške žura pschehušte hysch. Ňekotare šu juž togo- dla we šazwiblowańu šebe žyweńe wesełi, togodla štej šlupa něto še šelesnym pšochitom hobsažyńonej hordowalej.

Dukjo hyschczi pschebhwachmy na tom welikem templowem měšče a špominachmy tych zašow, žož tudy te hundredtowšynty še šchynnych semjow wjašole

na tych žydojškich šwěženach to město napolnichu, ako tež ten humožnik tudy pschebhwawšcho. Pod žajšcho jo to templowe město psches jaden žel teje hušokeje městoweje muče hobsažyńone; na wonym boze ňeje lažy ta kidronowa nižyna a šlesy teje šwiga še ta wolejowa gora. We tym želu teje měšczaniškeje muče šu te škoschane rota, kenz pak samurowane šu, dokulž mohamejdanu wěre, až ras na jadnom pěkku jaden kšchesczijańški kral psches te rota nutšch šchegnušch a jim to šwěte město šašej wesešch bužo.

Šledamy psches tu městowu muču do kidronoweje nižyny, ga wižimy šchudy šame rowny fak deře wot mohamejdanow ako tež wot žydwow. Wot tog kerchoba še groni, až tudy še ten šud šachopišch bužo. Wot temploweje muče k wolejowej gote bužo šchanka wozka šchegńona hordowawšch, na kotarejež te dušche to šledne pschespytowane hobsašch derbe. Te šromne budu wot janželow hobsawarnowane a humožone hordowawšch, te bogaňebojašne pak grimru še mimo pomožy a mimo gnady do tog zašchnego pschepadu. Wcy kšchesczijańy pak derbimy, žož tež šmy, we žyweńu a we šmierschi našchu nažejju na togo šajžišch, wot kotaregož wono we 23. Pš. pišane štoj: „A lezrownož ja čhojžil we šchamnym dole, glich ja še ňebojm žedneje ňeglufi; pscheto ty šy štawńe pschi mńo, twoj kij a potyřkaz trošchujotej mě“, pscheto ten, kenz na kšchizy še šmierschu wojował a we tej wojńe to dobyšche hobschował jo, psches ňogo možomy tež my juštkajšch: „Šmiersch, žo jo twoj šchpeńz? Šela, žo jo tvoje dobyšche? Wogu pak buži žel; kenz nam to dobyšche dał jo psches našchogo kněša Žesom Kristuša.“ (1. Kor. 15, 55. 57.) (Dalej pschizo.)

Š hobschizleńu.

Na ňebju ňebužo ničt kromu nošyšch, kenz how na šemi žednu kšchizy ňašl ňejo! Mašch ty twoju kšchizku, luba dušcha? Wesej ju kšchušche na rameni. Dokonžuj twoju drogu š wjašoleju hutšchobu, ňeboj še a hobschizlij to, až dobreg pschewožowata mašch, pscheto ty žošch ša nim!

Ňězniza. Poreženie šperwejšcheg Wobadnika: Pod- nosyšchczjo = Teppich; Rosdroščjenje = Diaspora; Ššuschydko- Dörrapparat. — Nowe šklowa: Wotkorenisch = von der Wurzel ableiten; wotfore(ite)nie = Abwurzelung, Ableitung, Abstammung. — Ššuknar-arka = Tuchmacher-in; Ššuknarńa = Tuchfabrik; Ššukniza = Tuchkleid. — Pšchesarńa = Spinnerei, Spinnfabrik; Pšchesar-arka = Spinner-in; Pšchesarńik = Spinnmeister. — Ššukarńa = Spulfabrik, Zwirnereri; Ššukelńik, Ššukar-arka- Spulfer-in. — Pšschf, pšschfär = Fußsoldat, Infanterist; Pšschf- karnišczjo = Infanterie-Exerzierplatz; Pšschfärštwo = Infanterie. — Bumbawa = Kanone; Bumbär = Kanonier; Bumbarńa = Artillerie- Kaserne; Bumbarnišczjo = Artillerie-Schießplatz; Bumbärštwo = Die Artillerie. — Podawar = Darreicher, der; Došegał = Er- reicher, der. M. R.

Schafe powěsći i naschych hokolnych wofadow.

S Deschna. Kněs farar G. Schwela s Wochos pla Bětejewodny jo sa naschog pschichodneg farara powołany a bužo hnaž k 1. juliju k nam pschich. Bog hobraž tomu pastyrjoju schělna a duchne mozy k hobželanu teje welikeje wofady a lubosć tej wofaze k swojomu pastyrju.

S Hochose pla Bizna. Kaž hlyschymy, jo kněs farar Boigtländer wot zerkwineje hlyschyny sa Hochoskego farara powołany. Bog daj še dere razich.

S Bizna Schylna wojnariske towarštwa a hogneze hobory s Turėja, Wschikuta, Lurnowa, Dřenowa, Mosta a Nowejechy seježchu še na 10. mārzu w Biznu, zož jim kněs farar Chryšte na dnu naroda kralowki Dowiše, huposeje manželsteje krala Bjedrich Wylema III. a sakoženja selesneje kchize rědnu namšchu žarža. Wete luži še seje, až zerkwja nabita běšcho. Po namšchy gotowachu šche towarštwa na marfu pschod fararom paradu. — Ten duch naschych starych wofchzow jo we jich žischow-žischach hlyšćeži žywy a te hlyschoby pod herbsteju hlyschobu dybju sa swojogo krala we pschězej noweje lubosći a Šerby du sa swojogo krala pschēs hogen.

S Golbina. Šhular kř. Hajno Jordan jo k 1. arprylu sa šhulara do Šelepego powołany. Na jogo město pschizo hnaž Brawoski šhular kř. Werschniz. Šgubijomy pschēs to pschemeńeńe we Dofnej-Lužyzy dobrego Šerba. Bog byž tež we tej noweje jemi s nim.

Běit 7. 3. jo swěrnny žytar Wofadnika, Ritto Bransto w Šchlodorbe še do žysta wotpalik. Wly pschōšymy naschych žytarow, aby we starej lubosći nad nim še smilili a dary dali a požkali (adresa: Christian Branzle in Šadow b. Wilmersdorf, Kř. Cottbus).

Snatežyněne.

Nowe hupišańe sa hlyschywaně stano še žinša na lěto 1913. Dofnolužyše Šerbowki, ženiše a žowcža, lenž hlyschywasch mōgu a Wofadnik žytaju (lasuju), kchěli jakej swojo pschemoženě a rosinešche we hlyschywanu pokazajch a sa herbsti musej we Budyschynie šchafowale hlyschywaně naporajch a to we herbstem duchu a po herbstem nalogu. Hlyschywasch mōgu še wězy, kafež žoju, afo: kapki, farnety, namšcharise mize, šchorze, bānty, dopaški a. t. d., zož kuzda rowno nejlěpej hūmejo. Nejlěpsche hlyschywanā dostanu zebne myto (prāmiju) a to sa te wětsche kuby 10 ml., sa šrežne 5 ml. a sa te male 3 ml. Zož ak rědne še hupuzijo, wotkupijo musej a šaplaschijo, zož plaschi; zož še newotkupijo, hordujo saš nęstajone šledt dane. Ze hlyschywane wězy deje še až do 31. dejzembra lětoža pschi mno we Turėju wotewdasch. Hlyschywaně musy tež hamoruzne bysch a ma še tež ak take dopokasajch.

Ša, herbste ženiše a žowcža, smognišcho še a pytajšcho sa starymi a nowymi hlyschywanymi wězami a pokazčžo šhawne wascho pschemoženě a waschu zescž! F. Rocha.

Nowe šakopowarške, na božne spiwarške knigly wot šhulara F. Rocha w Turėju, k spiwanu a hjatowanu we tych tužnych a šlědnych zašach žloweznego žywenia, dawaju troscht a hochtoženě we schěžkich šchtundach a mozuju tu dušchu na jeje šlědnu drogu. Dostajch pla kněšow fararow a šhularow a pla W. Schulza w Choschebusu na starych gjaruzarškich wifach abo tež pla mē we Turėju. Plasche wěšane 1,50 ml.

Hugadanie s perwejšcheg Wofadnika jo: „**We postoli**“.
Hugadat nej nicht. — S perwejšcheg Wofadnika (Kř. 2) jo hlyšćeži pschawě hugadat h. f. M. Rocha w Rōpnitu.

Gadanie.

Maia šchpizka, žedne roia,
Žedne hotna, dantž žura,
Běte, žolte, tež wot stota,
Wizich jo pla kuzdeg buča,
Zutorowe, pschawě šlodte,
Wjakele jo pon jan krotte,
Wot pjapory, dřewa, glaschta,
Ale pon jan pschim jo slaschta,
Kury tež še s nim tam noše,
Guby, tazki, a to bože,
Wjatschy ma jo kuzde gole,
Bula s nim še tam we dole;
Šbyž pal šchople wotawo,
Žywa štworba nastawo.

F. Rocha.

Wofadnik šaplaschili šu dalej na lěto 1913: Prof. A. Fr. s B. 2 ml. — M. B. s L. 1 ml. — F. M. s L. 1 ml. — Še Žyl. 7 ml. — M. R. R. 1,40 ml. — Šh. D. s Dř. 2,25 ml.

Šistniza. Kněs Professor Mucke we Freibergu sa jogo gluki žyzeńe we měnu zeleje Gorneje Lužyze k mojomu ŠO. narodnemu dnu a „Lužyzy“ gronim tudy nešhlyschobnějšchy žět. Bog žognuj Gornu Lužyzu a šdžarž ju! F. Rocha.

Zerkwine powěsći.

S Golbina. We sachadnem lěšche šu še we Golbine narožili: Fryžo Albert, hynk kōžaza Kolozeja; Walter Kurt, hynk kněškego šchapařa Reumana; Helmut Erich, hynk budkara Bötchera; Měto Erich, hynk budkara Nowata; Gertruda žowka kněškeg šchapařa Eiselta; Hana, žowka murara Lenika (Rehmann); Heinrich Theodor Gero, hyn Golbinskeg kněša v. Schoenfeldta; Hana, žowka murara Knejsela.

Šamrěli šu: budkarka Marija Šolmachowa rož. Šajzewiz, 52 lět stara; Helmut Erich, hyn budkara Bötchera, tnjeń stary; hudowa Marija Gražowa rož. Metkojz, 86½ lěta stara; Gertruda, žowka šchapařa Eiselta, 2 tyžeńa stara; hūmeńkarka Hana Zauderka, 65 lět stara.

Wěrowane šu: zebny nawožeńi Fryžo Gustav Albert Jarik, želashčē na selesnizy s Bahšowa s zebneju Pawlinu Krawoiz s Golbina; zebny Hajno Fryžo Krawz, želashčē na selesnizy s Golkojz s zebneju Hanu Knejselojz s Golbina.

S Bahšowa. We lěšche 1912 šu še we Bahšowe narožili: Hedwig Erna, žowka křažza Meyera; Kurt Bernhard, hynk želashčēra na selesnizy Frenzela; Lejna Hana, žowka twarbnika Rowala.

Šamrěli šu: Fryžo Richard Mikelowy, lěto stary; Hana Lisa Griskoiz, 1½ mjažezna stara.

Wěrowane šu: zebny nawožeńa pschelupž Fryžo Zech s Choschebusa s zebneju newěstu Mariju Krügeroiz s Bahšowa.

Berkwine powesczi sa dolno-luzyske kerbske wožady.

Apryl.

Wožadnik pšchada kuzoj mjahez a plasz na zele leto 1 ml. S postom domoj 40 pi. wozej. — Stafasch jen hebe bejch pla swojogo Ineya farara, huzabnika, agenta, abo tez pla redatora huzabnika F. Rocha we Lutegu.

1913.

Zlowezne a Woze kuzenie.

A stupnemu stwortku. Phil. 2, 5—11.

Won poniży kam he a bu pokluschny až do kiserschi, jo až do kiserschi na kichizy. Togodla jo jogo Bog też pokluschny a jomu me dat, tenz hufchey ichynych mekow jo. Phil 2, 8. 9.

We zloweznej poniżnosczzi stojascho Jezus we naschom kwesche, togo „zloweta syn“, tak won he kam poimeńascho. Zoż my smy, to kschescho won wot zeleje swernej hufchobny bysch, dokulz to togo Woščza wola besho. Won besho ten Rabbi s Nazareta, wot kotaregoż jaden, nezli jog snajascho, pschemudre grońascho: „Zo mogalo s Nazareta dobrego pschisch?“ (Joh. 1, 46.) Won besho ten „Galilajar“ kotaregoż sanizowachu s tym słowom: „Pytaj a glėdaj, až s Galilajskije zeden profejst nastano.“ (Joh. 7, 52.) Jowščym niz wot wentowneje puchy a zlowe, nejbejnosczi nebescho, na nim k wizeńu. Zo, jaden zaß gnascho dete ten lud sa nim, aby jogo ku kralju huzynili. Ale tak jekno besho s tym końz! Jaden sa drugim wothobroschichu he woni wot nogo, dokulz zujachu, až jich myšli na jadro wentowne kralejstwo he pschi nom dopolnisch nebudu. A net zesho wono s nim malšne nutsch do zelo dlymschego poniżena, do gumna Gethsejmanej, zoż won na kolonach lażascho; do popajžena, zoż won he wot swojogo kamstego hukniwa mušascho swojim wuntam pschepomdasch dasch, zoż jogo hufchachu a tam wězechu tak slošnika; psched tu hufchu radu, tenz jogo ako s boga-promoschelnika jašuzi; k Herodešoju, kotaregoż klužabnika s nim swoj kmech hugbachu; k tomu pinowatskemu kłupoju, zoż jogo kschebjat do kschew sčichu; ku kronowanu se scheronom; k sachyschenu psches ten sczakly lud; nutsch do kromoty a bol teje kschize, zoż he nad nim dopoln, zoż ten profejst wot Wožego klužabnika swęczelomał besho: „Won nemejaskho. Zeden schtalt daniž nagled. My jog wizechmy, ale tam nebescho zeden schtalt, tenz he nam spodobal. Won besho ten neisanizowanischy a nejnedostojnischy, polny bolow a chorosczi. Won besho tak sanizowany, až woni to hoblizo psched nim satowichu. Togodla smy jogo sa niz meli.“ (Jes. 53.)

Alle hufchey dlynej doloj zesho, až na spod spuschena wot Woga, do nozy teje kiserschi. Zo besho Jezusowe poniżene. Tak stojascho won nutsch we naschom zloweznem kwesche. A won kschescho jo, dokulz to togo Woščza wola a hufas besho. Tate hu te zloweki s nogo huzynili.

Alle zoż te zloweki s nogo huzynichu, s jich smyšla wen a we jich kwesche nutsch, zoż woni tu moz maju, to pla Woga nepłaschi. A togodla bu, ako won s naschogo sweta hufstupi a nutsch stupi do sweta togo Woščza, kschingo poniżene k kamemy pohufchenu. Ten swet tych zlowekow jo jaden swet togo idascha a teje kchizy. Wone maju hupazne hufschosczi, a pohufchaju tych, tenz he s nim spodobaju, na take hufschosczi. A te, tenz tu moz maju, stajaju kam; na take hufschyny a welizaju he s tym a bu gjarbe na to, hoddane wot dlymschego a mozy takego sweta. To hu te hufschosczi togo bogatstwa, te hufschosczi teje mozy a togo pschemożena, te hufschosczi teje mudroschzi a rednoschzi, teje chwaly a zejczy. A to bejne he te zloweki na takich hufschosczach! Nat biju a beže he a wojuju kurowe, nekromne a sawišne we take hufschosczi! Jezus pat nepytascho jich. Won sanizowascho je a hufschascho psched nimi. Togodla wosta won we tej dlymi, jo, won kajzi he napscheshiwo k schomu, zoż na semi, ako hufschepłaschewo. A togodla stęptachu jogo a starzychu jogo do teje nejdlymscheye dlymi doloj. Alle to besho kcho jano heń a kcha. We Wožem kwesche pat jo kcho pschawdoscz a wernoscz. Tam jo welike, zoż psched tym nimernym, swętyym Bogom welike jo, psched kotaregoż wozyma ichyne wone semishe-hufschosczi niz nepłasche, spod kotaregoż kudom woni kche ras saizisch budu. (Jes. 2—5.) Tam plaszci jano to kcho, zoż Jezus besho a hordujo rachnowane sa kwdjim pschawym plaszchenim: Za pokluschnoscz pscheshiwo togo Woščza, ta swernoscz pscheshiwo teje wernosczi, ta luboscz k tym sgubjonym, ta poniżnoscz, tenz jogo kamego k klužbe tych gjarbych poniżascho, ta miloschoscz, tenz psches pschichnoscz a scherpeńe doby, ta sczerp noscz, tenz hufarza až do końza, to huprowane sa drugich, tenz jich brette našescho a jog k Wožem

jagnešchu huzny, kenž togo šwěta grěchy našešcho. Tošch, psched Bogom bu jomu to šchytno pschirachnowane. Togodla nedajášcho Bog jomu nět jano tu zješć, kenž jomu šluščascho. Tak bu won nět se šromoty a šuda wen weseťy a do teje šchášnosći pschepajžony. Ten šwět jogo nemiži. Jano to hoto teje wěry jogo šchášnosć hupytajo. Togodla dajomy jomu we wěte tu zješć a pschemodlijomy še jomu ako tomu, kotaremuž šcha moz dana jo na nębn a na semji, a wižimy juž we duchu jogo dobyšče a wjašeliomy še, až tež my žěl na nim mamy.

Kak šchášne, až jo nět wěmy: Wono dajo jaden šwět, žož šchytno šuzone horduju, žož woni togo nejrednějščego mjašy šchymi zlowekami se šchěrnami nekronoju a nęhustaržuju, ale žož jomu tu krou tu teje zješć na głowu ščajju a te kolena psched nim šegibaju; jaden šwět, žož še ten mozny a šawišny nęknęžy, ale ten šwěty a dobry. A ten šwět bužo šlawny hordowasch, tak wěno ať Bog jo. A gdnž my še we tom šwěšče teje šni a lđžy nęhugrońezy štyšlami ša tym šwětom teje wěrnješć a jogo šlawneńa, potom wjššcho nam na take še myšlišch: Ndad nim dajo jano to jadno žěl:

„Kuzdy byž myšlony, ako Ješus Krištus tež bęšcho.“

Kak našče woščzy we Dolnej Lužyzy šchěsczijany hordowachu.

Miži hokolo lęta 400 po Chrištušowem narodu pschischegnuchu našče stare woščzy i jutšcha do teje wot Nimzow špušchęžoneje štrony mjašy Lobja a Odry. Woni bęchu hyschęzi tatanę a šluščachu tym pschibogam. Ako pak bęchu 4 šta lęt tudy we męte ale tatanškej nozy bydlisi, šwignu še wot podwjazorneg boša wojna pschěšchimo nich, kenž wot nimškich iberchow huję a na šchi šta lęt warnowascho. Tež našcha Dolna Lužyza bu wot teje wojny šchęšcho domapytana.

Ten přędný, kenž je Šserbami gromadu starzy, bęšcho tych Frankow kral Karlo weliķi. Dokulž Šserby jogo winikam, tym Sakšim, pomogali bęchu, pošla won pschěšchimo nich we lęšče 775 togo grobu Robert von Blaye, aby še nad Šserbami pomšćil. Won hulagnu še se šwojim wojništwom pschi ręze „Schwarze Elster“ a jo jadnu rybazu wjaš tam po šwojom męnu namenił, i kotarejež to žinšajščne męsto Kuhlant šnaž nastalo jo. Ale šchytna proza, Šserby ku šchěsczijaništwu hobroschisch, bęšcho šapředka podermo. Dete pojmachu še Šserby psched jich moznyim dobywatom a hugbachu tu zušu wěru tak dluško, ako te nowe knęža i mozneju ruku jich pojmasch možachu. Gdnž pak te we drugich semach a ludach žynišch męjachu, ga hotschęšechu še Šserby te zuše kotule a

šagnachu jich nęrschniki a šlawšchu te natwatone zerkwě. A šlawne a potajmne šluščachu wone šašej tym pschibogam.

Bo Karla weliķeg šinerschi pošla kejžor Otto I. markgrobu Gera do Dolneje Lužyze, aby to šachopjone hobroschene Šserbow šaš dalej špęchował. A pomalem dobywascho šchěsczijaništwu šašej nad tatanštwom. Ale Gero došta jogo wotględane pschēs grošnosć, šawišnosć a nędopšchęšbu, aby Šserbow ša knęštwu, wěru a poznyki Nimzow dobył. Tak pschitasa won kuždemu, aby pschi hugrońeńu Ješusowego męna šebe kłobył šejměl. Šhtož to škomuži, mužascho jomu punit wošla ša to plajšijch. Šeden žiw togodla, až te podklozone Šserby še jogo wotšchęscj šchędchu. 30 šerbškich iberchow hobšamlnuchu togodla, jogo gromaze napadnušch. Gero pak šawzaša to šgoni a napadnu jich nozy we jich grodu, žož rowno radu bijachu, a da jich šchych hulašijasch. Šše groni, až te grošne šchęjone še we Wokowach na grobu štalo jo, po drugich we Bekejgote, Nintšchu pla Gubina a w Jarińe pla Lutawa. Wot teje bitwy jo to nadpišmo inate:

Wšch přędný iberch twoj, Lužyza,
30 šerbškich knęšow šabich ja!
Šakozych Gerurodu, moj twardy šchaw,
Tam wižišch hyschęzi žinš moj row.

Bo takem grošnem štatku šwignuchu še šchytnę šerbške rody, aby še ša to pomšćili. Ale pschěšchimo nimškeje pschemozy namožachu Šserby še dluško žaržajch.

Bo šinerschi Gera hulna kejžor Otto, až i brońu šameju a še šchakimi šwětnymi hulajami Šserby še pojmasch šamgu. Woni mušachu Nimškich winiki wostasch, žož až nęby še razilo, jich pomalem ku šchěsczijaniškej wěte hobroschisch. Togodla rošdželi ten kejžor šerbški kraj do męnšchych šemizow (Wistümer). Lužyza, kenž tak dluško k Bramborškej šluščascho, bu we lęšče 905 šemizy Meišen podštamjona.

Tež nět roššchyrascho še šchěsczijaniška huzba jano pomalem. Šchat jo še juž we lęšče 920 hokolo Baršchęza šchěsczijaniška huzba huzyla, a wjaš Žerkwize pla Libnowa horduju juž we lęšče 904 męnona, až zerkwju męjascho, žož te hokolne wšy namšchu čojšijch mušachu. Ale ta šizba tych zerkwjon bęšcho hyschęzi mala, dokulž jano we hobtwaržonych wšach še zerkwje twarišch wazychu. Te přędne še pouńeńachu dupne zerkwě. We Lužyzy prozowaschtej še we roššchyrane šchěsczijaništwa wošebne tej bišupa Gido i Meišena († 1014) a Benno († 1107), rožony Šserb. Wot tog šlędneg hulizuju basniška, až won raš rožniwany nad tymi wotpadńonymi Šserbami te zerkwine kluze do reki Lobja chyschil bęšcho. Te kluze pak buch potom we jelitu (magańe) jadneje weliķeje ryby, kenž tam hulošli bęchu, šašej namakane.

lenž tam wižešch bëchu, nedaju fe we takim krotkem ličeže hopišašch. Ja mušym to jadno gronišch, až hyschëzi jadno tafe wojniške hoblagneie hobudolabowašch netšëk.

Rëzniza. Żywniz = Ernährer, auch: der Magen; Żywniza = Nährmutter; Żywniza = Amme; Żyweze = nahrhaft; Żywidio = Nährmittel, Nahrungsmittel. — Dwëlomy, a, e = zweifelhaft: dwëlišch, fe = zweifeln, dwëlowašch = zwischen zwei Dingen hin- und herschwanken; dwëlomyšch = der Zweifel; dwëlenie, to = das Zweifeln; dwëlomyt, = niza = der Zweifler, die = in; dwëlobny = zweifelhaft; dwëlobnošch = Zweifelsucht. — Kożawa = Felleisen, Tornister; kożawka (abo kożynka) do škole = Schultasche; kożynka k pišanju = Schreibmappe; kożawka sa listy = Briefmappe. — Stupniza = Treppe; stup = Tritt; stup = Trittchen; Stupnit = Treppentstufe; Staniza = Station; hystaniza = Haltestelle. — Šny pawta = Sanduhr; šny žowka = Sonnenuhr; naramëž = Rucksack. — Samëtnišch, fe = ich einbürgern, Aufnahme finden, festen Fuß fassen, heimisch werden. M. R.

Zerfwine powëšëzi.

S Brasyńškeje wožady. Narožili su fe na Gorach: 5/1. Kryštijane Grošytož; a 5/2. Tropizam žowëžko; 27/2. Lewizojzam šynt a 13/3. Krügerojzam dwojntojšej golešchi, šynt a žowka, kotarež pat trotko po narodu šajej stej humrešej. — 13/2. Laufožam we Brasyńie a Dalizojzam 22/2. šynt; Dalizojž Franzko jo ješno samrëk a šwoju mašch šëboku do roma ternuk. To bëšcho welgin tužne šakopowanie. — We Šsmogorowe su fe narožili Marakožam 27/11. šynt, škularežž Šakubaschkožam 16/12. žowëžko; Tropizam 28/12. žowžyze (dwojnuž), mot kotarejuž jo jadna samrëka, a Ščežojž Uie 17/2. šynt.

„Štož wëri a dupjony hordujo, bužo šbožny.“

Šumrëli su: we Šsmogorowe 11/1. wjažkarski humëntaš Rito Bartušč, 59 l. 1 mj. 26 dn.; 14/1. Martha Marija Tropiz, 17 dn.; — 26/2. Šakasiastki hjarzmar Wilem Jarik, 62 l. 3 mj. itary. — We Brasyńie 3/2. Marija Šampinka na pšifajesche, 56 l. 18 mj.; 5/2. Dškar Kurt Pažytkowy, 9 mj. 12 dn.; 25/2. Franz Dalizowy, 6 dn.; 26/2. Marija Dalizowa, 31 l. 4 mj. 5 dn. — Na Gorach 13. a 15/3. šaboku Heinrich a Marjanka Šrügarežž, lebda por dnów starež; 13/3. pošburowta Marjana Lewizynka, 47 l. 9 mj. 25 dn.

„My namamy tudy žeden hobstawny dom, ale ten pšichodny my pytamy.“ R. w Bt.

Gadanie.

Što humejo pšchiduzej dwë šmuschze pšchawe rošprojšch, tak až kužde šlowo šamo sa fe štoj, a pon po nimisfej rëžy pščestawisšch:

- 1) Našchazywnoščjonašchžywniza našchžywnizjožywnizžywniz-žazywnizanašchžywtapšchëžywežywidka?
- 2) Tožutatešchafšatorateraki?

Šugadanie šperwejšcheg wošadnika jo „jajo.“ — Šugadali su: Marija Ana Kaniz, Fryžo Šakubaschkowy, Ana Šermanojž š Turëja; Š. š. M. Roča š Këpnika; Fryžo Bššchowy š Depsta; Š. Šchynštojž š Turëja.

Šnatežyneie.

Nowe hupišane sa hyschwanie štaio fe žinša na lëto 1913. Dokožyšste Šerbowki, ženiške a žowčža, lenž hyschwašch mogu a Wošadnik žytaju (šajuju), šchëli šajej šwojo pšchemožene a rošniške we hyschwanu pošajajch a ša herbšti musej we Budyšchynie ščatorake hyschwanie naporašch a to we herbštem duchu a po herbštem nakogu. Hyschwašch mogu fe wëžy, tafež žoju, ato: kapti, karnety, namščarške mize, šchorze, banty, dopaški a. t. d., žož kužda rowno neslepež humejo. Neslepešche hyschwywaia dostanu žëžne myto (prämiju) a to ša te wëšche kužy 10 mk., ša šrežne 5 mk. a ša te male 3 mk. Žož ak rëdne fe hyschžyžo, wotkupijo musej a šaplašchijo, žož plašchi; žož fe niewotkupijo, hordujo šaž niešrafone šledk dane. Te hyschwane wëžy deže fe až do 31. dežembera lëtoža pšchi miao we Turëju wotewdašch. Hyschwanie mušy tež šamoruzne byšch a ma fe tež at tafe dopoškajsch.

Ša, herbšte ženiške a žowčža, šmognišchjo fe a pytajšcho ša šarymi a nowymi hyschwanymi wëžami a pošajëžo šjawnie wašcho pšchemožene a wašchu želëž! Š. Roča.

Nowe šakopowarške špiwarške knigty maju te nej- rëdniešche a nejšchajëšche šakopowarške hjarliže a wëšchu ližbu štarych a nowych arižow, lenž jaden-, dwa-, tšchi- a štyriakšne pšchi šakopowanach fe špiwašch mogu. Wono fe pšchikucha nabožite a rëdnie, gdyž ženiške a žowčža želëže wšy, tak Turëju, šškulareju pšchistupe a jich žyšte a šchajëne gšobly š Wožej chwalbe šašnešch daju. Wašche škulare budu raži š Wami te nowe gšobly nahyžyšch. Šak rëdnie šni na šerchobe hyschkej roma ta arija nr. 21 „We šchichem rowe špišch ty we mëte“, abo nr. 20 „We rowe jo mër!“ abo tež druge, tak fe rowno goži. Šerbowki, šchynë dejšcho pšchi šakopowanu šobu špiwašch, to pšchitišcho žognowanie: tomu šamrëtemu hupšchöšhjomny gnadu, te žakujuje dostanu trošcht a te špiwarški su jaden rëdny a chwalobny štak hyschali, lenž šchynym mër do hyschöby dajo. Kužda Šerbowka hobštaraj šëbe togodla nowe šakopowarške pla šwojogo škulata, abo šarata, abo tež pla knigkowwëšara W. Šulža w mëšëže na štarych žiarzarškich wifač (Neumarkt 1). Pšasche rëdnie humëšane jano **1 mk. 50 pn.**

Wošadnik šaplašchili su dalej na lëto 1913: Šch. D. š Dë. na 2 bërtyl lëta 2 mk. 25 pn. — Š. Šak. š Š. 1 mk. — Šch. R. š D. 4 mk. — Šar. Wro. š Šr. 4,50 mk. — Šar. Ur. š Šr. 2,80 mk. (a 1912) — Šch. Šr. fe Šar. 1,40 mk. — Šch. Š. Šol. š Mak. Bud. 1,10 mk. (na 1/2 lëta). Wit. a Šnëera w Lomn. 3,40 mk.

Šchym pšacharäm hyschöbny žëk. — Tomu ščodremu štožowaru ša dežizit Wošadnika nejwošebniejšchy žëk! — Hyschëzi brachujo wele. F. R.

Adrešša redaktora jo:

Herrn Lehrer F. Roča

in Laur (Bez. Frankfurt a. S.)

Pšchispomniešche. Dla choröšëzi redaktora jo mël Wošadnik štomudu a pšchöšym togodla lubyč šašowarow hyschöbne we šagrono. Š. Roča.

Woładnik

Nr. 5.

Serkwine poweseżi sa dolno-lużyske serbiske woładny.

Maj.

Woładnik pichada luźdy mjašej a płašči na zele lěto 1 mt. S postom domoj 40 pi. wjeje. — Skafasch jen kebe dejch pla swojogo kněja farara, huzabnika, agenta, abo tej pla redatora huzabnika F. Kocha we Turcu.

1913.

Won bužo waš i tym šwětnym duchom dupiš.

(Mark. 1, 8.)

Wono dajo luže, kenž wjašote a mozne a swěrne pšes to žyweće du, a šu lutne žognowane sa šchytnych hokolo še. Luže, kenž teje lubošči a gnady Božeje wěte šu, kenž k nomu gorej glědaju ako žišči k jich nanu, jogo wězeńu še trošćtne pšchiruzhyju a i wjašoteju hutšchobu jomu pošluschne šu. Wone glědaju sbytschyma wozyma do šwěta, dokulž šchudy jan togo Woščza pšchi jogo statku wiže a wěže, až jim šchytnu wězy k lěpšchemu šlužysch deje. Wone du trošćtne jich drogu, lez wona tež žurna a napschisťka byla, pšcheto jich dušcha wiži juž we wěće ten sbožny końz. Wone našu šecerpně jich bteńte, dokulž wěže, až Bog jim pomoga a do luždeje šchize tež šwojo žognowane položyjo. Jich jadnašamsta starošć jo, až še mot Woga niewotblužyju, dokulž wěže, kať nesbožńe to huzynijo. Wone šnaju jich brachy a šlabošći deće a wojuju, aby je pšcheminuli; pšcheto wone zuju, až šchytnu grěchy je mot Woga wotžěliju. Togodla wotchylaju še mot šchytnogo, zož je šaklapišch zo, ženk at ženk a luždu šchtundlu pšchichylaju še k jich Bogu a nesnaju niž šchakšnejšchego ako jogo slubeńe, až pšchezej a pšchezej šašej pšchisťch derbe, kať neslafne wone tež k šchomu dobremu byli a lez tež hyschězi wězej bluzili a še pšchegrešchyli. A kať žesto, at šašej pšchidu, zuju na nowe a dlyńtej Božy měr we hutšchobe a chwale šiwětschym głošom tu nišernu gnadu, kenž jich našo a nepušchězijo, až na końzu stoje. Togodla wojuju wone tež šlobodne sa Božy šwěty statk na semi. Až jogo kralejštwu pšchizo, to jo wotglědane jich žyweńa. Sato wojuju, sato žělaju, sato šcherpe wone. Šano jadno požedaju wone: jich žyweńe kať drogo at možno šašajisťch we šlužbe jich Wimožnika a we šlužbe jich bratšchow. A hyschěj šchom moleńu a bluzěńu tog žyweńa kiwa jim ta křona nišernego žyweńa, to dopolńeńe we tom kralejštwu, kenž jim pšchigotowane jo wot šachopenka tog šwěta, tomu zelu, tu kotaremuž ten šchogomozny Bog ten šwět štworil jo. Wone wěže, až won mudry a mozny došć jo, šchytno

šchakšne hujasč, tež lez jogo rada še nam žiwna šesdaťa. Won nebužo wotkafsch, až won šwoje hušwolone do šwojeje šchakšnosći gorěšwignul jo.

Gluzne luže, kenž kať myšlone šu a kať šwoju drogu du! Žognowane luže, pšcheto wone wostawiju šlěd žognowańa šlesy še, zož tež du. O, gab my take luže byli! Kať rědne a bogate by našcho žyweńe bylo! Gaby šchak i našchogo wjašyma še minulo, zož tu gluku a ten měr kashy, tu šlobodnosć a ten měr rubńo a to žognowane šlamjo. Gaby šchak to žyweńe i teje wěry, i teje lubošći a i teje nažeje widobny šchtalt we naš dobylo!

Šchwalisťch Woga, my možomy take gluzne, mozne a žognowane luže hordomasch. Božy šwěty Duch možo take luže i naš huzynisťch. A Bog jo togo ducha hulal na šchytno šchěto, až won nět hugba a žěla we tom iwelikem šwětsch, te dušche wotnomisťch a to kralejštwu Bože sporasch ku šchakšnem dopolńeńu. Nět płašchi jano, jim tu hutšchobu šchyroko wotworisťch, kať my tomu šlyńašchku we nětejšchych nalětnych dnach te hofna wotžyńamy, až wono našche šchy roššwětljo a pšchegrejo až do tych nejšchamnějšchych rošškow nutišch.

Dajšcho nam šwětli šwětschisťch! Dajšcho nam k Bogu hysch ako te lazne, kenž iwelike požedane maju ša teju wodu, wot kotarejež Šesus gronil jo: Čtož tu modu pišch bužo, ten nebužo nišerńe lazńesch (Jan. 4, 14). Dajšcho nam jogo pšchobysťch, až won tež nam šwojogo ducha dajo, kať won jogo na tych hutnikow hulascho. Won ga jo nam šlubil: Gaž wy, kenž wy šchak šlošne šczo, možošcho wašchym žišcham dobre dary dawasch, kať iweluwězy bužo ten nešjasťi Woščz togo šw. Ducha dasch tym, kenž jogo pšchoše (Luk. 11, 13). Šano dejmy my jogo tež tam pytasch, zož Bog jogo nam dasch zo. Wot Šesusa jo ten dupjať šwětschowal: „Won bužo waš i tym šw. Duchom dupiš. Gole možo jo rošmesch: Šwětli bechu te žni, kenž i togo šewa hušchajowachu, kotarež Šesus hušel bešcho. Jogo hutniki bechu to, na kotarež won šwojogo ducha hulascho. Wone, kenž i nim še žywili, še pod jogo molu statwili, jogo šlowe šlyšchali, jogo šcherpeńe, humrešche a gorěštawane wiželi šu, wone šu jogo šw. Ducha doštali. Šesuwowy duch jo to byl, kenž

na nich pschizje. Tak bješcho ga won s wójomou Woschzoju fe domerik. Tak bješcho won jogo luboscezi wěsty byl. Tak jo won moz mël, schynnym mozam teje schamnoscezi na glowu derisch. Tak jo won we Bogowej poschuschnoscezi stojak, wojowak a dobyl. Togodla wëmny jo nêt: Do Jesuškowej mozy nutsch mušym fe stajisch s zelesu swërnoscju, jogo słowo, jogo wjasym žywe hordowasch dasch we naschej duchy; ja nim dejmy hysch, we wërnosczi, poschuschne, zeke; pon budu tež sa naß swëtki pschisch, dokulž psches nasche semske smyšli ten duch wot wërcha fe pschelamjo a tog noweg zloweka stworijo, rowno togo zloweka, ja kotarymž tate welike požedañe mamy. Wono možo fe kuždemu, kenž sa pschawdoscezu gloadnejo a laznejo, gronišch: Dai fe we wërnosczi a napšhawdu do Jesuškowej mozy, ga bužo saměšce jogo duch tež nad tobu moz dostasch a trojo žyweñe dobyšch. Rak to fe staño, nama niz naße, gaž jano ty podmurony hordujosch do tych tšchugow žyweña a s togo dupëña s hognom ten nowy zlowek fe gorej swigno t žyweñu we Bogu.

Sswëtki.

Ako swëty žen přednych swëtkow pschischa bješcho, stojachu te posly togo tšchizowanego psched tym s gromazonym ludom. A ten Duch Božy hula fe na ñe, a wone chopichu, s drugimi jěšykami pratkowasch.

Wele tych pschisčuchari pať mējachu s tym swoj žort a mējachu: Wone šu polne šlodkeg wina.

Tam stojachu te s tym šw. Duchom hobdarone a s welikimi nowymi myšlami napokšone.

A how stojachu te na duchu šlabe, we jich sčednych małych a nišich starosčach zeke sginone a sprëte.

Rak lažto mozomy šebe jich psched wozy stawisch! Šchať jo tež nasch zaš polny wot nich. Lažy šchať tež na žele naschych dnow jadro sčěžke nesbožne bteñe. Ta šlëdna moz mušy napšeta, ta šlëdna minutka naložona hordowasch. Žeden wotpozynk t wodyčñeñu, žeden mër t hobmyšleñu. Žely šwët jo kaž welika mašchina, do kotarejež kuždy sašchrubowany hordujjo, aby šobubyrzał, šobuželak s tymi drugimi šchymy kolašami we tom welikem ředu.

Tam hordujjo pon lažto ta dušcha tupa a šucha. A šchynno druge wotemrëjo we ñej mimo tych por šnadnych myšlow wot togo žëla, mimo ñekotarych pschaschaniow, kenž s togo ñemërnegu, hysko hobzetonego žëla hyschcezi hullwane horduju. Žurne sašlužyjo šebe ta wëšcha mañ tych zlowekow jich sčedny šlëb. Zele hubojane račnuju woni s trošchami a s peñešchami. A pschi kuždem žele jo to předne pschaschane: Žo wono pschinašo?

A ñeto dušgne, wot Boga napokšone profejty psched tateju mañu! Wone s drugimi jěšykami powe-

daju. Wone powëdaju tu weliku, niñernu rëž togo ducha, kenž šama naße fe ñemyšli. Niz wot zoreg a žinšeg wone powëdaju, ale wot towsynt lëtnych kra- lejštwow. Tak jich ta mañ wëzej ñerosšnejo. A ñamozne, tu hušoku rëž jich ducha rosšesch a šobuzusch, hulladuju woni šebe tu wëž po jich šnadnem, t šmjaschu tužnem nasgoñeñu: „Wone muše pijane hysch.“ A pschidu šebe pschi tom tak mudre, tak welike předk.

Alle ten Duch Božy žëšcho glich kaž welike šchumeñe s ñebja psches tu semu. A huškej tych małych žëšcho won pschëž s tymi welikimi tšchozeñami tych stow-lëtow. Te profejty šu jog pschawe šazuli.

Togodla, gaž tež žinša te luže nad tymi šbužonými fe maršceže, a sa tog profejta, togo bašnika, togo huzoneg žeden pschawy rum ñamaju we tutem praktiskem a rošymnem šwëšche, gdyž wot pscherosšma a šapišcha wawre.

My ñozomy s nimi žortowasch. My zomy naschu nejnutšchownejšchu hutšchobu pschaschasch. My ñozomy tu štobodnosč t wëte šgubisch a napšhawdu šluchasch na te, kenž s drugimi jěšykami pratkujjo ako ten rošymny žëlabny žen, lež to dušche wot Božeg ducha we tom ñeby šazuli.

Myšlizki na šwëtki.

Zlowekam pomogasch, jo šchať ta jadrošamšta Boža šlužba, ako dajo. S nizym ñamozjo zlowek homazej Bogu šlužbu žynisch. Alle s tym možo won jo saměšce. S tym šam. Tež Bože wjašele a Boža šbožnosč jo, zlowekam pomogasch a jich šdy hotčesch, kaž mašcheri jich žišchi trošchtuju. Žano čtož zlowekam šlužy, žo Bože drogi.

Młoge zloweki roššchycāju mër a wëstosč žokolo fe, žož tež šu. Woni ñetebaju daniž powëdasch daniž ñëžo žynisch. Woni tčebaju jano hysch. Duch jo we wërnosczi ta jadrošamšta moz, ako dajo. Wona ñe-pschizjo jan we šchynnych lužach t šwojomu pschawu, togodla až wona wot semšteg brogu saššupana hordowasch možo. Alle žož niz šwëtnym wëžam, ale tym duchnym polne pschawa dane horduju, mogu te žwaly duchneje mozy mimo šadory jich štat hughbasch.

Sswëtkowny hogen.

Šchtrë muše letasch, žož ñëžo nastasch dej. Psches žely šwët mušy jaden hogen gnašch, gdyž to zlowežstwo dopředka pschisch dej. Tam jo tak wele tuposcezi, do kotarejež zlowežne dušche pomakem šapaduju — hogen do tych hutšchobow, až te nogi twardy špodk namašaju!

Tam jo tak wele twardoscezi, we kotarejež zlowežne dušche šatwardniju — hogen do tych hutšchobow, až ñeke horduju a šchople!

Tam jo tak wlele newëry, we kotarejż zlowëzne duſche ſlepe a puſte horduju — hogen do tych hutſchobow, aż te wozy ſaſej bytſche horduju a nëzo maruju wot tych žiwow naſchogo Woga!

Tam jo tak wlele gramſtwa, we kotarymž zlowëznym duſcham ſawdane horduju — hogen do tych hutſchobow, aż woni tu drogu wożizku teje luboſczi pytaju a ſtrowe horduju.

Wot pſchaweg ducha manželſtwa.

Manželſtvo! Ty nejſy wëzej ſam, ty ſy po dwëma. Ty ſy t nëtomu gronił, mej zomej aż do ſimerſchi gromaže pſches žyweñe hyſch! Ty ſy ſ raſom jaden zely drugi hordowal. Wono jo, aby ty pſchezej jadnog woſebneg goſcja doma mël. Ty ſy byl deſe dobrj doſcž, aby ſam byl, ale nëto wizyſch, aż ſe polepſchowaſch muſyſch, na kuždy bof, dlatog, aż togo goſcja doma maſch. Waż ty ſam ſy a myſliſch ſe nëzo nepſchawego abo poſtromnego, ty ſy ſam, hopytaj, ſ tobu ſam gotowy hordowaſch — nët ale? Gaby won wëžel, aż ty take nëreſchne myſleñia maſch, nëby won wot tebe ſchel? Nëzhy jomu ſchjwdu pſches take nëreſchne myſli abo ſchake male a nërečbne pogorſch- noſczi. Ty muſyſch twoje myſli a ſmyſli pojmaſch a polepſchyſch, nët, gaž ty tog goſcja doma maſch; ſwëžeñſta hupyſchñona muſy twoja duſcha kuždy zaſ byſch. Ty možaſcho perwej roſlazony a neſlajny byſch; ale nëto by to ſchjwda ſa twojogo goſcja była, ty muſyſch nët na tſchoje ſa tobu glëdaſch. Ty muſyſch twojogo goſcja goſpodowaſch ſ dobrymi myſleñiami a wëliſim pobuzuſchim, ty muſyſch ſe prozowaſch, jogo doſtojny byſch. To žyweñe jo dlujſe, a muſyſch ſchal kuždy, kuždy žen a kuždy, kuždy ſchtundu a kuždy, kuždy minutku ſe ſwëžeñſteju hupyſchñoneju duſchu pëd ñog ſtupiſch. A kuždy, kuždy žen, kenž pſchjžo, muſyſch ty nowy byſch, wotnowjony, pſchetu ty nëdejſch ſtojezy woſtaſch, zo by howazej twoj goſcž t tomu gronił? Žednu nërečnu myſl, žedno nërečne zuſche nëdejſch ty wëzej mëlſch, jo niž raſa nërečny naglëd — žednu muznoſcž, žedno ſe = daſch = hyſche — wono ga jo tak ſchëžto, tak nëhugroñezy ſchëžto, a ty muſyſch ſchytinu twoju moz gromadu ſebraſch, aby pſched twojim goſcžom hobſtaſch mogl a ſebe jogo luboſcž ſaſlužyl. Za ſe myſlim, wono jo, aby tej dwa, kenž aż do ſimerſchi pſches to žyweñe gromaže wan- drujotej — aż tej dwa jadnu rëdnu zertwuju natwarjſch tſchëlej — jadnu tſchafnu gjardu zertwuju ſe ſameje rëdnoſczi a zyſtoſczi.

Wot žyweña do huſchyny.

ſlowet ſtwarijo ſe ſ tſchich ſchufach gorëj. Tym ſpodnym žlonkam jo to hugbañe pſchjwofañe, kenž

tež tym ſwëtetam dane jo; tej hutſchobe to žëlo teje duſche; tej glowe ale to duchne. Ga žywot, duſcha a duch — ſemſki kraj, duſchyny raj, nëbjaſke kralejſtvo — tak ſtwarijo ſe to do wërcha. Chtož pſchewle ſe tym ſpodnym žlonkam a we ſemſkem nërečju žywi, bužo tež duſchu a ducha t ſemi dołoj ſchegnuſch a t ſchłobojſtwu ponižaſch. Grëchy wot tam pſchežeru ſchytne žlonki žywota. A tež hynazej. Wože wot- glëdañe pſchi takem ſtwoeñu jo, ab zlowet pomalem do tog duchnego gorëj roſl — rowno ako ta roſtlina ſ kočenowego gnoja a ſe pſchuta gorëjroſcjo do kwëtka. Kočëñ, pſchut, kwët, — tſchojadna tež ta roſtlina! Kočëñ a pſchut ſu te drogi, zęſczjpolne drogi; ale to wotglëdañe jo ten kwët, ten plod ten duch. Won jo ta głowa, na kotarejż ta krona ſe blyſchczi, ta krona togo dobyſcha!

Nëhužywane mozy.

„Gaby ty huſnal ten dar Wozy — ty pſchoblyſcho jogo a won daſcho ſchi.“

Jan. 4, 16.

Bëſcho to ſucho we perwejſchym lëſche, a hupalone wot ſlyñza lažachu daloko a ſchyroko te ſchere pola; ale huſoko ſwërcha we alpomych gorach bëchu ſelene kučki, ſtrowe roſcžeñe, tſchafne kwjſcheñe, tak daloko, at hočo wizęſcho. Huſoko ſwigachu ſe te gorjſka do modrego nëbja a we ſlyñzu blyſchcžachu ſe te ſnëgowe pola kaž zyſte dejmanty a hočoło jich ſpodku wijachu ſelene kučki ſtruſtkaty wenž. Rał wëliki ſy ty, o Wog, we twojom ſtwoeñu!

ſ hutſchoby teje gory „Jungfrau“, dokulž ſyñe a lëſche bëku koſchulku hoblazomu ma, klučojo ſ wëlikeju mozu rëzyža, ſ mënim „Trimmelbach“, kenž wot tog tajuzeg ſnëga pſcheze doſcž wody ma. Szrëž pſches te kañeniſchcža tych podgorow jo ſebe nuſſchi tſchugu humlala, kenž nëdkujto pſches dynamit roſbuchñona a wotekſchjta hordowa. Nët jo ta rëka wot wëlich mëſtow teje gory, wot elektriſeg ſwëtla hobſwëſchona, wizęſch, tak wona ſe mozne pſches tu ſkału ſchjſchczi, raſ napſchjſto, raſ narowno ſ tych kañeniſtow ſe wala, do wotkłoña ſe glura, do miljardow blyſchcžeznych proſchrow ſe roſdrobijo a ſe ſaſ t mozneju tſchuſe dołojze we nižnyñe ſgromažijo. Woda jeje žedne në- huſkilo, jeje ſchumeñe kaž mozne grimane nepſche- ſlawajuzy pſches ſchytne zaſy grimozo, wala, žwali a ſchjſchczi ſe t nižnyñe a bëly ſchum roſproſchjjo ſe do wërcha a hobſytajo dołojpadajuzy tu žëlu hočołnoſcž. Wetom, ato ja to piſchom, wetom at wy to laſujotſcho, nepſcheſtawajuzy, žëlowejadnom, pſchezej a pſchezej we nowej mozy bëžy ſ tych kañeniſchcžow a bužo bëžaſch, aż tuta ſeña raſ we hogñu ſajžo.

Możymne luże ǂu zeszczej južo glėdali a tu moz teje rėki mėrili, niz togodla, kať rėdnie to jo, ale ǂu ǂe pǂchacǂhali, lez nieby tať niehużywane mozy zlowekam mogali hużytk pǂchiacǂz? Zo te by welikiego hugbali! Wone mogali maszyny gonisz, elektrisku moz naporacǂh, ǂwėtko hużyniacǂh a zeke strony pǂchėmeniacǂh. Komu tǂchėko ǂe razisz, tu niehużywanu moz ǂe ǂe podejǂchpicǂh a rożymne nalozǂhcz?

* * *

Ten ǂwėty duch, tenż i huťchoby togo gorėjstanoonego ǂchaza, jo jedna taka welika ǂwėtkapolna tǂchuga, niesestkėnėjuza, mozna, hochłozęza, zysta, ǂwėtkla! Tǂto jo žėdnie jeje dymn hułgonik, jeje moz humėrik? Wėszczė, mono jo luże daťo, żognowane a hobdatone luże pǂched drugimi, tenż jaden mały žėť jogo mozy do jich a drugich żywėna puǂchczili a żywne statki pǂches to nalgonili ǂu. We zekem pať jo ta tǂchuga hyszczėi niehużywana, tenż glicǂ te sestkone pola zekeje jeime tať bogacǂhe a gnadnie i roǂu pońacǂz mogła. Dǂh, gaby ty a ja tu potajmnoścǂ huǂleżikėi a to wotgrono na to pǂchacǂhanė daǂch mogłė: Kať hordujomy my zloweki polne mozy, polne dobyǂcha, zloweki polne togo ǂwėtego ducha? Zo, też my mlode żowczę, kať to hordujomy? Zo, zoż neǂperweǂ žynisz możomy, jo: pożiwajuzy pǂchi bėose teje tǂchugi stojacǂh, ja nieju glėdacǂh, kať wona ǂe pǂches te pola togo piǂma, togo zloweżystwa a chej, tať ǂnadnie ǂe pǂches naǂcho ǂamiske chude żywėne hulejo. Taka roǂa, taťe pożedanie, ten dar Boży hułnacǂh, dajo już welike hochłozėne. Gaż my pon pożiwajuzy a žekownė nėzo wot teje tǂchacǂnoszczėi teje tǂchugi we tej huťchynė sazujomy, muǂy wono naǂ na tolena dołoj ǂchėgnuscǂh: „Kneżo, dai nam wėzej wot teje tǂchugi!“ Gaby ty hułnacǂh, ty by pǂchocǂhyl a žebriť. A na tej lażtej drose togo modleńa ǂu duchne luże donėta to dostali, zoż ta moz jich żywėne bėǂcho. Ale wėzej deǂaťo ǂe hyszczėi dostacǂh a wono bužo dostane hordowacǂh.

Ten ǂlepy tǂkaz.

Jaden ǂlepy golz mėjacǂcho ǂwojo žėťo na stacǂhiwadǂh, ǂe wė, aż jogo huzacǂ ja nim glėdacǂcho, tenż jomu to piǂane pǂchėżeno podawacǂcho. A rėdne, puǂchne tǂkanie naǂta pod tyma pilnyma rukoma togo ǂlepego, tenż niz wot togo niewėżecǂcho. „Kať możoǂch ty jano tǂkazǂh?“ bu won ras pǂchacǂhany. Ten ǂlepy golz ǂe ǂaǂmewėnu. „Ja žėťam tať deťe ať mogu — to druge gotujo moj mėjstar, tenż wiżecǂch možo.“ — Nėstojimy my też każ ǂlepe pǂchi stacǂhiwadǂh togo żywėna, napinamy ǂe, to lepscǂhe žynisz we žėťe a ǂlucǂhnoścǂzacz, — won pať, ten neǂhuťchyn Kneż, tenż

ten muster pǂėdǂzeri a te niǂchi żarży a podawa, wiżi, kať ǂcho ǂe maťa a wėzo ǂcho i dobrem końzu.

S naǂchych hofolnycǂh wozadow.

Waktora 20. maja wotżarża Chosǂchėbusa synoda ǂwoju lėťoǂku gromadu we Chosǂchėbusu. Wjacǂh drugė bu roǂ- ǂadowane, aż we ǂachadnem lėťche ǂe we zerkwinem żywėnu bejne wele pǂchėmenilo jo. Tať jo faracǂ Wenzke Desǂhanistu faru i kłocǂtarisťeju w Chosǂchėbusu pǂchėmenil. We Biznu jo huťchy faracǂ Homann tamǂsu huťchu faru puǂchczil a na jogo mėsto ten perweǂǂchy faracǂ se Siebersdorfa lic. theol. ǂnieszczė pǂchisťchė. Na mėsto faraca Hausiga we Kėwėnu bu perweǂǂchy farcki pomoznik Gierth i Grodta hajżony. Do Hochoje pla Bizna pǂchizė faracǂ Voigtlander. Do Desǂchno-żyłossťeje wozady bu faracǂ Schwela i Wochos pla Bėłejemody hułwolony.

Faraca Krause a Riese i Chosǂchėbusa powėdacǂchėj, kať zerkwja ja ǂwoj žėť žischi kublacǂh ma.

S nateżynie.

Nowe huǂiǂanie ja huťchymwane stano ǂe žinǂa na lėťo 1913. Dołnokuzysťe Sserbowki, žėnisťe a żowczę, tenż huťchy- wacǂh mogu a Wozadnik zytaju (lasuju), tǂchėli ǂaǂej ǂwojo pǂchėmożėne a rośnėscǂhe we huťchymwanu polacǂacǂh a ja ǂerbsti muzej w Budysǂchynė ǂchakorale huťchymwane naporacǂh a to we ǂerbstėm duchu a po ǂerbstėm nařogu. Huťchymwacǂh mogu ǂe wėzy, kaťeż zoju, aťo: ǂapki, ǂarnety, namǂchacǂste mize, ǂchorze, banty, dopacǂki a t. d., zoż kuźda rowno neǂlepeǂ huńejo. Neǂlepscǂhe huťchymwana dostanu žėbne myto (pramiju) a to ja te wėscǂhe kuǂy 10 mł., ja ǂrėżne 5 mł. a ja te maťe 3 mł. Zoż ať rėdne ǂe huǂużijo, wotkupijo muzej a ǂaplacǂhijo, zoż placǂhi; zoż ǂe niewotkupijo, hordujo ǂaǂ niewrażone ǂledť dane. Te huťchymwane wėzy deje ǂe aż do 31. deǂzembra lėťoǂa pǂchi mno we Turėju wotewdacǂh. Huťchymwane muǂy też ǂamoruzne byǂch a ma ǂe też ať taťe dopolacǂacǂh.

Ja, ǂerbiske žėnisťe a żowczę, smognijǂcho ǂe a pyťajǂcho ja starymi a nowymi huťchymwanymi wėzami a poǂażczjo ǂjawnie wacǂcho pǂchėmożėne a wacǂchu zeszczė: J. Kłocǂha.

Nowe ǂakopowariske spiwariske knigty maju te neǂ- rėdnieǂche a neǂǂchacǂhneǂche ǂakopowariske ǂiarłizė a wėťchu- lizbu starych a nowych arijow, tenż jaden-, dwa-, tǂchė- a ǂyrygłobnie pǂchi ǂakopowanacǂh ǂe spiwacǂh mogu. Wono ǂe pǂchisťlucǂha nabożnie a rėdnie, gdyż žėnisťe a żowczę zekeje wǂy, każ Turėju, tǂchulacǂteju pǂchistupe a jich zyste a tǂchacǂne głobny i Bożej chwacǂbe ǂaǂnėcǂh daju. Wacǂhe ǂchulacǂe budu rożi i Wami te nowe głobny nahuzycǂh. Kať rėdnie jmi na tǂchcǂobe huťchėj rowa ta arija nr. 21 „We ǂchėchem rowe spisǂch ty we mėťe“, abo nr. 20 „We rowe jo mėť!“ abo też druge, każ ǂe rowno gożi. Sserbowki, ǂchynne deǂǂcho pǂchi ǂakopowanu ǂobu spiwacǂh, to pǂchėnacǂho żognowane: tomu ǂamrėtemu huǂǂchocǂhjomy gnadu, te żakuzje dostanu trowǂt a te spiwarcki ǂu jaden rėdny a chwacǂobny statk hugbali, tenż ǂchynym mėť do huťchoby dajo. Kuźda Sserbowka hobstaraj ǂe ǂe togodla nowe ǂakopowariske pla ǂwojogo ǂchulacǂa, abo faraca, abo też pla knigłowwėřara W. Schulza w mėscze na starych gjaruzacǂskich wicacǂh (Neumarťt 1). Pǂlacǂhe rėdnie huńeřane jano **1 mł. 50 pi.**

Wozadnik ǂaplacǂchili ǂu dalej na lėťo 1913: J. W. w ǂłj. 1,40 mł. — ǂł. J. w ǂł. 8,25 mł.

Wot berbskeg draſtwineg ſwěženā Sgōrelzu (Gōrlitz).

Rſchafny ſwěžen jō ſe na njezlu 13. auguſta we Sgōrelzu w huſtawenzy wotzarzał. Sserbſta draſtwa ſe wſchytnych berbſkich krajnow Gorneje Lužyce a ſ naſchogo Choſchebuſkego hokrejsa ſe ſtarých a nētejschynych zaſow jō ſe tam roſpofaſowala. A to ſe ſta na žywnych lužach we jich domaznem a teke nedomaznem hobožjeńu. We dlujkem ſchěgu, wězone wot Sgōrelſkich gerzow, žěchu tam ſapuſtate ſe Sslěpeg we jich narſkej draſcže, a huwězechu ſchaki narſki ruſch, až pſchiglědate ſe jan tať ſmjachu. Sa nimi pſchižěchu luže ſ marcu, pěſche a na woſu, ſ jich bundelami na ſchěbjajſche. žož ten mart mějachu nutſchi ſawity. Scho kaž pſchi naſ. Woſ beſcho nabity ſ lužimi a podomkom. Druge ſejžechu na jabrinach a dachu nogam ſe blombajſch.

Nēt pſchije ſwajžba ſe Sprejz a koſazija ſ Wořeiz, ſchytno ſa tamſkim nalogom, ale ſa naſ nēzo nowego. — Poředu pſchijěchu nēt hupy ſ Jamnego, Kulowa a Hochoſe pla Mužatowa a poſaſowachu tamſtu rědnu draſtwu. Rſchafna beſcho draſtwa Kulowſkich žowczow; wona beſcho wot ſchytnych gorno-lužyſkich ta nejpyſchnejſcha a jaſnejſcha. Na jich nadrach blyſchczajſcho ſe drogi ſloſchany a ſlobrany poſklad, ſeſtajany wot rědlich a drogich tolaťow ſe ſtarých zaſow. Tať poſklad možajſcho tať niži hokoło 300 tołari płaſchecſch, abo wězej.

Teke te žnowne želajſchere bechu ſaſtupjone. Weliki woſ ſe žyťom jěžechō ſ dwěma końoma we tom rěze. Sa nim nábeſcho maruſcha welizki žnowny wenž wot koſow a polnych ſtruſow huwity. Ssezki, grabate a woteberate ſ koſami a grabjami porachu ſe ſlěj ſ pola domoj a ſpawachu žnowne ſuli. Ssezki bechu ſche pſches kamſola a bruſtlaza a mějachu dlujke modre ſchorze pſchiwěſane a na mizy beſcho pyſchny ſtruſ pſchityťnony. Pſchi naſ ſu pſched lětami teke tať žyto ſežyt ſchli, ale žo ten zaſ jō woſtať? Hyſchczer ſchake hupki žěchu ſobu we tom ſchěgu ſe ſchakimi berbſkimi hoblaťami, młoge welgin rědne, druge doſcž nērědne a ſměſchne.

Alle Sslěpjańſta berbſka ſwajžba ſe ſchytnym deťe ſpodobajſcho. Hoblaťi tych žeńſkich a žowczow bechu ſelene abo zarne, ſchtrumpy bēle bomfate, žteje ſe ſchytrofimi žarnymi ſchnorkami a na głowe hupaz, kať hokoło Moſta a Kopańž chojžili ſu a hyſchczji chojže. Ružda nábeſcho pod pažu plátowy hobalenž ſawity pſches deſchcz měſto paraſola. Muſte mějachu krotke ſeže abo cholowy až po tołena a na tych ſchewach bēle bublinki až po kapſe, dlujke bēle ſchtrumpy a plowe ſuťnane kapj ſ dlujkimi

ſchězchenami, te ſchewy bēle hobožzone, na głowe huſſoke zarne klobyki ſ pyſchnym ſtruſom a piſčanymi ſchnorkami. Nlawoženā zaržajſcho ſwoj klobyť w ruze a mějajſcho ſa žybu koſow murtu a bēle a ſelene ſchnorki, to ſnaine žebnoſczi pſchiwěſane. Nēweſta a druſchki mějachu pyſchny głažony hupaz ſtajony, ſe wē, až wēle hynatſchjy aťo pſchi naſ. Nēweſta beſcho huſchej togo hyſchczji ſ rubiſchczjom hobalona. Ža ſe myſſlim, až žo ſ tym groniſch, až ma nēt ſwoj klěb. — Wěſjy ſwajžbaſkeg ſchěga žěchu berbſke gerzy, jaden ſ mēchawu, drugi ſ maľkimi berbſkimi ſidłami a tſheſchi ſ karnetu. To graſche nagromadu ſe ſchytnym ſdaſcho, tať až ſmy gronili, až dejali na naſch berbſki ſwěžen na Michala teke do Choſchebuſa pſchiſch, pſcheto tať ſe žeſto nēmizji. Žich hoblať jō teke berbſki: krotki modry kamſol, ſa ſchjju žerwenā franzojſka lapka a miza ſ pyſchnym ſtruſom. Žich ſchtuzki ſu pſchawe ſchytne po berbſkem nalogu. — Sswajžbaſki ſchěg žěcho mimo a nēt pſchijěchmy my na ſlědnem końzu tych draſtnych roſpofaſowatow; ale niž togodla ſlěj, až naſ ſa niž mějachu, ale aby na naſ dlej glědajſch mogli. Wěcho to glědane, žiwańe a klaſkańe ſ rukoma! Schyje bywachu žely kuſ dlejſche a luže ſtołachu na ſtoły gorēj, aby naſ wiželi. Wot ſchych botow ſe nam pſchivolajſcho, až naſche žowczā nērědnejſche bechu a až jich draſtwa welgin ſchafna jō. No, a tomu teke jō tať.

Draſtny ſchěg wijaſcho ſe nēt tam a ſem pſches žeku huſtawenzy, žož niži hokoło 50 000 luži na nēn glědachu a ſtopizami ſe ſa nim ſchytchžachu. A ſlědkoju pſchijěchu ſchytne na ſwěženſke měſto ſaſej ſlěd, kotarež ſa berbſkim nalogom hupyſchjone beſcho. Ssezž ſogo ſtojaſcho maja, kať ſwěťki pſchi naſ najſjy, ſ lebinami, ſchnorkami a pleſchenžami hupyſchjona. Hokoło tog měſta ſtojachu we hokrejsu mēnſche maje, ſchytne ſ pyſchnymi ſchnorkami a pleſchenžami ſchafne hupyſchjone. Schudy bechu lawki a blida pſchigotowane, aby ſe tam mogli po tom dlujkem hokoło-ſchěgnenu poſednuſch.

Tudy na welikich delach ſe poſaſowajſcho nēt to žyweńe Sserbow we ſtyrich bilbach: 1) Žampate na ſapucze, 2) žnowny ſwěžen, 3) ſ marcu domoj, 4) ſwajžba. Wot ſwajžby jō ſe poſaſowala, tať pſched ſwajžbu jō: nēzojano to wotholowańe nēweſty, pſchepſchowańe družby, huſwolenē nēweſty a wotejžēne ſ wērowanu.

A drugemu tať po tej ſwajžbe ſe ma, aťo domoj-roſchēne, pſchepijant nēweſty, Woženē družby tſjma ſtaťejſchjuma a reja nēweſty; ſ ſlědkoju goſczina a reja. Huwězone beſcho to ſchytno wot Sslěpjańſkeje mložiny a beſcho ſcho welgin ražone a rědne. Sslěpjańſki kn. ſarať Handrik beſcho ſebe weliku prozu brať a

ſchytno na nejlěpſſhe humjadl. Ale teke ten kn. ſchular Neumann ſ Romnego běſcho ſe wělgin ſ teju młozinu prozował a ſ něju ſerbſki konzert naſchtudował, tenz ſe wělgin ſpodobaſcho. Spiwane buchů pſchiduze arije: 1) Wopytańe rowa. 2) Marina reja. 3) Na rozu. 4) Wjaſokly ſpiv. 5) Luboſcz jadnoſta. 6) Muž jo pſchez. 7) Stup dalej. Po tom konzersche běſcho ſerbſka reja. Dwažasczerake ſchtuzli, ſchytno zyto ſerbſkeg nałogu, buchů wot tych Eslěpianſkich rejomane. Schytno ſe huſchej mery deke raži a ſpodobaſcho. Eserby ſu ſebe wěliku zeſcz nagotowali.

Eswězeńa běſcho nět końz, a my ſe ſami nět we huſtarbenzy pſchechojzowachmy; pſchitom ſebe žowcža hoglědachy, kať ſchołada ſe gotujo. — My běchmy wot ſchytnogo chojzeńa a glědańa radńe muzne a požedachmy ſa wotpozynkom. Wko ſe perwej naſeſchili a hochložili běchmy, pytachmy naſchu goſpodu, žož juž někotare ſerbſke pſchijaschele na naſ zakachy. To běſcho rědna ſgromažina tam wjazor, žož ſerbſki ſut we ſpivach a gronach ſańe a ſerbſki duch ſe ſmawo- waſcho — hrěža we huſchobe wělikeg, zyto nimſkeg měſta. — Doſcz muzne, wotpytachmy ſlědtoju kuźdy ſwoju ſnadnu poſtolu ſpod kſchymom. Namo muſbachmy ſaſej ſtawach; pſcheto my kſchěchmy do tych gorow do Dybina jěſch.

Wot tych rědných ſpivaniow ſerbſkego konzerta zu wam jadno how pſchiſtawich; te druge poſdzej. Wono ſni tať:

Luboſcz jadnoſta.

1. Golbjachť dwě běkej nozze ma,
Golžyt dwě rědnej lubze ma.
2. Dyž wonť k jadnej ſe roſchachſcho,
Ga ſe ta druga gnivachſcho.
3. Eſe negniwaj, ty žowzyžta,
Kaž ja, tať ničť ſchi lubo ma.
4. Wo taťu luboſcz nerožu,
Dyž tebe ſama nekrydnu.
5. A wjaſokej ned ſa ružu
Stej wjadkej ſe tam pſches kužu.
6. Do poť ſtej kuži nepschichſchej
A dwa ſtej groda nadejſchſchej.
7. Něto mě powěž, žowzyžta,
We kotrem by ſchak bydlita?
8. Žož bydlim, jo ſchojadno mě,
Eſomli jan pſcheze pſchi tebe.

Nězli my pať wot Egotělza hobſchejt beřomy, zu huſchězi hobſpomněſch, kať ſmy dopołudńa perwej do Luther-zerkwe namſchu ſchli. Takich pſchi- ſluchari deke nej ten ſamiťi ſarat we tej kſchafnej zerkwi huſchězi wizeł. Wona ſtoj pohuſchona a jo na kańeniſchěžu natwarona. Wot dwěju bokowu wěžo-kańenišana trěpa goťej a mjaſ teju ſameju ſtoji ta bronžowa bilda Měrtyn Lutheruſa. Te bťogi hokolo zerkwe ſu kſchafńe hobſajžone. Nutſchi pať

jo ten Božy dom ake rědny: kuźdy rožť, kuźdy kańeni, kuźdy glažť a ſchyten rěd jo na nejſchafńejiſche huze- lantny a na perieſe nej glědane. Kať ſnadne ſu naſche Bože domy pſcheschimo takich tempelow Božeje ſlužby. Gaby jan wězej naſchych lubych Eserbow ſe zeſchějſchy raſ wot tog žěla wotryſch a ſebe hoglědachy mogl- zož ten Walmuſť nam piſcho: „Kněžo, kať ſu twoje ſtatki tať wělike a tať wěle!“ ja wěm, młoge by teke pſchi naſ hynazej huglědalo. ſarat pſatrowachſcho na text ſ Matth. 7, 21: „Wono- nēbudu ſchytno, ako ku mńo žěju: Kněžo, Kněžo! do tog nēbjajſkeg kralej- ſtwa nutſch pſchich, ale ako tu wolu žyne mojeg Woſchza na nēbju.“ Tať duchńe hochložone ſmy ſe we tom měſcě dalej hoglědowali a teke pſchi tom tu kanunu wizełi, kotruž te Egotělſke jagate na 6. aug. 1870 pla Spiſcherna ako tu pſědnu we tej wojńe Franžoſatam wotdobyli ſu. Kolaſho ma pſchebite. Žo ta kuźdemu tam mimo-duzemu popſtatkujo! Wot tog kſchawneg ſnańeńa teje zeſchězi žěchmy huſchězi do jadnog templa Božeg mēra, do Peter-Paul-zerkwe. Ta jo byla nēga katolſka a jo wot wenka a nutſchita wělgin kſchafńa twať. E katolſkego zaſa ſe wize tam huſchězi wělgin wěle wěžow, ako bily, hokate, ſpojedne ſtoky a teke jadno piſane ewangelio we tſchich rězach ſ tog zaſa, žož kniglow-ſchichězańe huſchězer nej huſhlěžone bylo. Spiſchane ſe ſta wot mnichow tenzajſchneg zaſa. Kſchafńe roſlěga ſut orgelow a ſpivani we takem Božem domě. Nam běſcho k myſli, kať ten Walmuſť žějo: „Kať luboſne ſu twoje hobydłeńa, Kněž Zebaoth!“

Čaž juž žlowezne ſtatki naſche huſchěby tať poſwigaju a k ſchwalbe Božej wabe, kať wěle wězej budu Bože ſtatki ſami to ſ nami žyniſch!

Juž drugi žen ſmy dejali to naſgoniſch, ako do tych gorow do Dybina jěžechmy.

My běchmy nagromadu 35 woſobow a wot tych běchu 29 žowcžow: ſe Strobiz 6, ſ Popoż 4, ſ Tſchawnize 2, ſ Janſchojz 2, ſ Drejz 1, ſ Tuteja 1, ſ Dēnoma 2, ſ Turnowa 3, ſ Hochoſe 1, ſ Werbna 3, ſ Wſchikufa 1, ſe Žergońa 2 a ſ Gōtenoma 1. Wot kněſow ſu ſobu drogowali ſcholta Klinka a kn. zeptat Lar ſ Turnowa, kn. zeptat Jordan ſ Golbina, kn. ſchular Hurāſ ſ Drejz. Wědnika běſchtej kn. ſarat Wieger ſ Bižna a kn. hužabnik Kōcha ſ Tuteja, kotarejž hobej tu ſtronu južor ſnajaſchtej.

Tež ſ Werbna ſu někotare žowcža a kn. kantor Latť na draſtwinem ſwěžeńu pobyli, nejſu pať ſ nami do Dybina ſobu jěli, dokulž ſu ſebe huſtarbenzu kradu hoglědachy kſchěli. Mjaſy nimi běſcho tež jadna, kotarejž mama we lěſche 1878 pla ſtarego tejžora Wilhelma I. we Barlińu ſ deputaziju Eserbow poby, aby jomu ſa Bože hoplewane pſched nēplezneju ruku gluku ſobu žyžyła.

We Zytawie mējachmy huščej gožiny na dalej-dužy šchěg zakafš. Tak žěchmy wo kuš do města nutšč a sazarbowachmy še s probiantom do tych gorow, žož na daloke strony niz tu krydnieu niejo. A pať saš šejžěchmy we selesnizu. Wošy běchu malke a koleje byške. Kolejowa droga wijafcho še tam a šem a bywašcho zelo huščha. Goriska še pokafowachu južor s nasdala a pschizěchu — tak še šdašcho — zelo bližej. S rasom jěžěchmy pschi nich mimo. Š pschawem a lěvem boku swigachu še kameniščěza, huščha ako mješćańske tormy, t nebu. Semja běšcho pokščynta s kameniškami, wot kotrychž młogi wěščy jo, ako Klinkyž brožna. Maruščki a kněža běchu gnute wot takeje šćhašnosći a weliknosći Wožych statkow. Kuždy gļědašcho a mēļašcho, dokulž duščha še jim wot tak ņenažejuzeg wižena styšćafcho. S rasom še šaščwiza a šchěg hušta; my běchmy w Dybinie. Prěšy naš, šlěšy naš, na wščytnie boki niz ať šame goriska, až jo tščach na ņe gļědaš. A mjašy nich še wijo lubošna nižyna, hobželana a hobtwaćona s rědnymi chromkami. Šow pschijedu lěšće towsynty luži, taku šćhašnosć natury šebe hogļědat a nětotare tyže ņe štrowit. Šrelich, take žywe ņe na peńešach jo droge a Dybinate še wěščy žěl wot hogļědatow žywe. Ale ja to teke še wo to staraju, aby še zušnikam tudy dēte špodobało.

Šchytnie rědnosći ņamozachmy šebe ša tu malu chylu hogļědaš; ale to wošebnejšće wižechmy. Satym ako še s kafejom hochložili a na lubych doma rědne kortki napišali běchmy, až hysčezet štrowe šmy, ga porachmy še nejperwej na tu nejgrosnejšču a zašč-nejšču tych goriskow, na tu goru Dybin. Ta hugļěda wot špodka kaž zaščna hušozka twardniza, kotarež mute grosne došč žugļědaju a rowne ako šežena do hušoka du, až po mroti — gaž ništo lěšće. — „Tam dejmy gotej pschisch? to ņejo možno!“ tak našće maruščki še tščachachu. A weto šu gotej pschischli. Trepny a šćaščki wedu — niz s rowneju drogu — ale tam a šem še wijuze až gotej. A Klinkyž Majka jo była wot šchytnych ta přědna tam šwercha, tak lašne jo wona tu poschěžnu drogu psche-libotala; t šlědkoju pschizěchu teke te chamne a hob-ščěžłane šćafajzy a jachlezy gotej. Kaka šćhašnosć how šwercha ša tu hustojanu prozu! My wižechmy t našćyma nogoma 112 m dlymoko rědnu wjaš Dybin lažezy a we hofolizy wēle mil daloko gory a wšy kaž nejrednejšća bilba.

Gora Dybin jo była nēga hobydłona. Twardy a možny kněžkojški grod běšcho how na tych kameniščězach we tej hušoknosći natwaćony; ale jogo hobydlate běchu we tom zašu teje 30-lětnej wojny rubjažniki, kotarež tu štronu daloko a šchyroko hobarubnuču a hopyščizchu a potom na jich hušokem

gněšdže wēšte a dēte še žywjachu. — Napschěšćimo tomu grodu běšcho tščhašna zerkwja natwaćona, kotaraž še klošćatšća zerkwja pońenila jo a wot hurubanych kamēnow s tog pēšćoweg kameniščěza (pēšćowž) teje gory natwaćona běšcho. Wogu šćuzyli a bydlili we ņej šu mnichy, kotarež še „Celestinate“ pońenili běchu. Teke šćarchoj jo tam šwercha a rowy a šćhize šu dēte wotwardowane. Ale na 24. mēřa 1577 deri blyš do zerkwje, až še wotpali a grod šobu. Nēt štoje jano hysčezet te tkušte kamēnane mute a šnaņe nam wot šajzoneje tščhašnosći. Ale hysčezet nēt šu te rošpadańki rědne a kuždy, kenz do Dybina pschizō, žo gotej, šebe taki wošebny pomnik stareg zaša hogļědat. — Rošpadana zerkwa ma hysčezet rědny šuf; my šćupichmy we ņej gromadu a hušpivachmy pogromaže šćarlij nutšči: „Nēt daišcho žěl Wogu.“ Wěščě běšcho to ten přědny šerbšći šćarlij, ako how šćiwany bu. Ta krotka Woža šćuzba pať da nam wjašele a šćobodnosć na zely žēń a hobyšwarnowa naš pschēd šćhakeju ņegłuku, ako we gorach a na drogowańu še žesto došč staņo, božto!

Ša hogļědate jo město Žytaw, kenz tu goru jo kupilo, šćarzmu natwarilo; še wē, až jěšč a pišće jo tam šolone, dokulž šchytno še derbi s šćip gotej nošyšć, a to jo bejņe žurne.

Hysčezet zu hobyšpomněšć, až gora jo s chojzami a še šćkćotkami hobyščezona, a wono jo žiwno došč, až woni na tych golych kameniškach rošč mogu. Teke žarne jagody (žarnize), paprošč a toš šmy tam šwercha wiželi.

Nowa zerkwja jo nēt wēle nižej pschi gote natwaćona a ņej dawno tak rědna, ako šerwejšća běšcho.

Hysčezci ras šebe rědnu goru nēt wot dołojka hogļědachmy a wěščě ņebužo taki tščhašny nagļēd nicht wot naš žedne šabyšč. Aby teke te domazne nēzo wot takeje rědnosći wiželi, ga šu maruščki šebe wējšy šćhake pomnizki natupowali, ab tych lubych doma s nimi rošwjašćelili.

Dybin jo nam Šserbam šnate mē. Wono še namakajo teke mjašy wšami Choschēbustego hotrejša. Wjaš Golbin pla města ma rowno take mē. Tam pať ņegroņe Golbin ale Gojbin, a we Gornej Łužyzy by gronili Gojbin (Dybin), to jo tak wēle ako „golubniza“ (gojbniza). Možno ga jo, až nēga šu we tych ryžynach a žerach teje gory žiwe a teke domazne golubje (gojbjē) mēwali; pschēš ten ņemēr pať, ako nēt tam kužde lěšće jo, šu rošzaščone hordowali. — We polnožnej Amerize ga še hysčezci we kameniščězowych gorach wot žiwnych golubjow šćho šerwi.

Wajbnizka še teke tam wot luži hulizujō, až nēga ņejšy tam žedne robe byli, dokulž jaden mnich jo

jich saklel; my pať bmy zeku kopizku roblow tam wizeji, kotrej rowno tak pakofne (chlofczite) fu ako nafche. A chtož to nemeri, ten ži tam a hoględaj febe to.

Nafcho wotględanie bęfcho nęto, febe tu nejhuřchu goru „Hochwald“ hoględajch. Tařama jo 749 m huřofa a přchi deřchczowatem zařu zeta we mrořach. Mroři fu teř přčinař doložje zeřto ako kutawa, jano ař mařno neleřche. Droga na tu goru bęfcho dkuřta a řurna; ale my nadeřęchmy duřy weliķu řędnořcř semje, tať ař muznořcř a lařnořcř řabychmy. Žoř perwej wot dalofa ř pozıwanim gotej ględajchmy, tam nęt gotejze řęchmy mjařy tymi grořnyimi řamenıřchczami. Młogi rař řwıgnu fe ř niķ do huřofa jaden kofař kař torm. řurubane řtupy a řeleřne jabřizki wędu ař na węřch gotej, a chtoř řkobodny jo, ten deře řchmyřkujjo teře tam rař gotej a dajo fe tam wot węřcha přchęduřch; ale řřchajny rořględ pať tam řa to ma.

Klinzyř Maja řa nej fe bojaka a jo řařej ta předna tam řwęřcha była a jo wot tam nam doloj ře řchantom řıwaka. Kofařowy řamenı řa to mę „Scharfenstein.“ — řsmyzkowane pať jo Klinzyř Majařu węlgıř řmuznıko, tať ař řom ju deřať wofuř podpęrařch. Ale teře my druge, ako nejřmy te mroři tam řwęřcha powıtali, buwajchmy ř tym zařom řhamne a řuřdy ględajcho na kofęlu, řoř hřřchęzer nowe mořy we řřıbach a řęchnıřch nutřchi wotpozıwajchu. Řędna budka „Edmundshütte“ přchıře a my gotowajchmy řıwaf. řofuli tam nejřchıře řcho napřed! — a řchytne buřchmy nařęřchone. Dalej! Klinzyř Majař jo febe nogi řęřchıřchczajala a derweřcho řchtrumpach gnařch; ale teře młoga maruřchta rořy febe zřeje a bęřajcho řchtrumpach; přcheto we huřřıch zřejař namořo we gorach niķ dkuřjo huřarzařch, dokulř řhapjaju řchřrıniřch. Ale to řchytno řkoro řabychu; přcheto ř lewıřy a přchawıřy řwıgajchu fe zařchne řamenıřchczaj, kař řrořpukowane, řrořřwane a řrořwalowane gigantıřke muře a młogi huględ na boť pokafa nam neřotare řřchozene dalej zařchnu dlym. řhtoř tam fe přchęględa, tomu będa!

řhej! řake pořhılane, řhejřane, pękoteęne a potyřane na teř droře na tu huřofku goru. řnoj řapjo ř hoblıřa. řořch wofřařotej dwa řtojeřy, tam jaden fe pořędnıo, řyn dajo drugi fe řa řuku abo řa řchęřchen řchęgnıřch — tať fe poramy gotej. řano Klinzyř Majařa řıbořo gotej po teř řurnej droře kař młoda řarnıřka a zřeje jej węřej řewřchym nejřchřrıne, — rořřnej, to fe jano řřařo, gař fe ř gory doloj řo.

řıwęřcha jo ned řcho řabnte. řřchajny rořględ na wřche boři ař dalofa do řemřteje fe přchęd nařchyma wozyma huřřtejo. řřchęř goru řo rowno granıřa mjařy řımřteje a řemřteje a na řuřdem boře granıře řtoj jan mało řřchozen rořřyla řřarřma, jadna

nımřka, druga řemřka. Ale droge jo řcho we hobyma dořcř. řa řımonadu řom tam 40 pı. řapřařchıř.

Dolojduřy přchıřęchmy přchęř nejhuřchu wjař řorneje řuřřy „řain“. Tam buřchmy na droře wotmolowane. — řhřchęřı hoględajchmy te řamenıřchczaj „Nonnenklunzen“, tenř fu přchęwřcho řędne. řęřamř laře wo pol gořıny řa řupadłom „řohuřdorř“. „řklunzen“ jo tať węle ako řamenıřchczaj. A řonnenklunzen fe pomęnıřu togodla, ař dwę řamenıřchęřı zęřıřřyne hoblıřo matej a kař mničowze huględatej. řere druge řamenıřchczaj tam maju řneřej ab węřej zęřıřřyry naględ. Młogi řuby řařowaf (řytat) buřo fe přchi tyř řmuřřchch myřřıřch, kať jan to jo přchıřchło, ař we řamenıřchczajch tať řchate řıgury ako hoblıřa, goluřnıřa, kofaze atd. řu nařřařch młgi. Ako přchi tom řıwoteřu te gory ř teje dlymi fe do huřofa řwıgnuchu přchęř hogłęzu moř, ga řu te řagleze řamenıřchczaj přchi huřymneřu fe řhopıli rořpukowajch, kař to řagleze řamenı hřřchęřı řpne, dňř nejřabřı řymna woda fe na ře lejo. řenzař řu węleke řejawy (kař ř řoachowego zařa řařujomy) doloj řchazali, ař řamenıřchczaj fe rořpukowajchu. Młozne řemje-dřařa pomogajchu je rořřwajch. Woda řtupařcho huřchęj a zřařcho a mlařcho we tyř projach dalej, ař řlędřoju řchate řıwne řıbly ř niķ nařřařchu. Druge fe rořwalowajchu a řımnuchu fe řař do teje dlymi, řoř hřřchęřı rořřbıte a rořdrořęone laře, nam přatkuřıze wot řořeje řchogomořy. řřlędřoju fe woda řařej rořegna a řemja fe wotřelenı. — Ale teře nęt hřřchęřı zeku we jadnom deřchęř, řnęg, mroř a gorzořcř to řamenıřchęřo gřřřu a rořpazuju, ař řlędřoju řař řemja řordujjo. Deřchęř a řejawy wotmęku ju řařej tam řwęřcha a řplawju tuřamı doloj do tyř projow, řřałow a dołow, řoř přchęř to ta płodna řola nařřařo. řwęřch nařo řchate řemıřchta gorej a řkoro rořtu na tyř řamenıřchczajch řchate řomı, řele a řřchawa.

řřchęř to řu gorate řtrony węlgıř lubořne ř naględauřu a te řuřřařařřte, řu kotřymř řyřın a druge řluřřajaju, řu přchęřwęlgı řędne. řędne řębuřomy taťeje řędnořcřı řabychch.

řog wař řchytřnyř řognuj a řwarıuj!

řařa řřchajnořcř na řyřıne,
řařa jařnořcř we nıřřıne,
Ako tud' fe hoględa —
řřłoda, chtoř nej přchıpodla!

řınř řu gory pořnali
řęřbřřku přřchnořcř wıtali;
řoř ten řęřbřřı duř fe řmawa,
řej! tam řıni teř řřława! řřława!

ř. řořa, huřabřıř w řureju.

řchıřchczaj A. řapřıřch we řwęřęřch.